

Promise

Voor Bijbels denken in de gezondheids(zorg) 30ste jaargang nr 2 (april 2014)

In dit nummer:

Sociale media
Porno in het brein
Seksualiteit, leugens, secularisme

Sociale media

Sociale media zoals Facebook, Twitter, YouTube, MSN, Skype, zijn in de laatste jaren explosief gegroeid. In Nederland zijn er alleen al van Facebook meer dan negen miljoen gebruikers. Hoewel Facebook en Twitter langzaam hun marktaandeel verliezen, staan andere sociale media klaar om dit gat op te vullen zoals: Flickr, Instagram, Pinterest, Snapchat en Tumblr. Deze sociale media hebben ons denken over vriendschap en verbondenheid wereldwijd veranderd. Naast unieke mogelijkheden kennen ze echter ook reële gevaren. Vooral de bijzonder snelle verspreidingsmogelijkheden van allerlei soorten informatie over de gehele wereld geven veel voordelen, maar houden ook mogelijke gevaren in. Er is bijvoorbeeld veel kritiek op het vaak ontbreken van bescherming van privacygegevens en de mogelijkheden tot identiteitswisselingen. Christenen

moeten zich realiseren dat ieder medium zijn beperkingen heeft. We worden diepgaand beïnvloed door media. We worden overspoeld met chats, reclame, verzoeken, nieuwsbrieven, weblogs, video's, interessante links en nog veel meer. Veel mensen worden 'snackende mediaconsumenten' en 'digitale nomaden'. 'Multitasken' betekende vroeger televisie kijken, en tegelijkertijd het lezen van een krant of het eten van een maaltijd. Multitasken is nu veel meer tegelijk kijken naar filmpjes, berichten versturen, spelletjes spelen, nieuws lezen en muziek downloaden. De sociale media kunnen echter nooit de fysieke menselijke communicatie over en weer van vriendschap en gemeenschapszin vervangen, hoe zinvol die media vaak ook kunnen zijn. Sociale media kunnen behulpzaam zijn door de snelheid van netwerken bij het zoeken naar informa-

tie en het onderhouden van contacten in binnen- en buitenland. Ook biedt het unieke mogelijkheden om het evangelie te verspreiden. Internet en sociale media in het bijzonder hebben destijds de politieke omwentelingen in het Oostblok bevorderd en de laatste jaren revoluties ontketend zoals 'de Arabische lente' in Tunesië, Egypte en Libië. In Syrië zijn de informatiestromen via sociale media een niet onbelangrijk onderdeel van de oorlogvoering. Het strijdtoneel speelt zich af om de juiste informatie en de gunst van de publieke opinie.

Misbruik via Facebook

Sociale media worden vaak ook gebruikt voor 'privé oorlogen', bijvoorbeeld door het verspreiden van roddel, kwetsen van gevoelens, schenden van de privacy. Eenmaal op internet gezet gaat deze informa-

tie vaak een eigen leven leiden en blijft dit een persoon levenslang vervolgen. In Engeland worden in 20- 33% van alle scheidingen Facebook-citaten aangeven als belangrijke oorzaak (1). Ook wordt nog een waslijst van excessen via Facebook genoemd. In de Volkskrant werd geschreven over de hetze tegen Mart Smeets op Facebook (2). Deze programmamaker had ten tijde van de zomerspelen in London iedere avond een televisieprogramma. Er werd een aparte Facebook-pagina geopend die heette: "Mart auf Wiedersehen". Ruim 40.000 Facebook-gebruikers vermaakten zich met commentaar, grapjes, en roddel op die site. Er werden bijv. links geplaatst met artikelen als: "Hoe herken ik een narcist?". Onnodig te vertellen dat dit een enorme impact op Smeets gehad moet hebben. Een andere schokkende gebeurtenis was de zogenaamde Facebook-moord

Veel mensen worden 'snackende mediaconsumenten' en 'digitale nomaden'.

in 2012 waarin de 15-jarige Joyce Hau vermoord werd door tieners als gevolg van een uit de hand gelopen ruzie op Facebook. Op 21 september 2012 kwam het Nederlandse dorp Haren wereldwijd in het nieuws door *Project X Haren*. Een 'sweet sixteenfeest' dat per ongeluk via Facebook tienduizenden aanmeldingen kreeg en voor een enorme toeloop vanuit heel Nederland zorgde. De burgemees-

ter had hierdoor een noodverordening afgegeven. Niettemin vonden er op grote schaal vernielingen en plunderingen plaats. Onlangs werd duidelijk dat jongeren op grote schaal misbruikt worden via sociale media. Dit komt doordat daders zich vaak een andere identiteit aanmeten en zo vertrouwen van jongeren en kinderen weten te winnen en ze verleiden tot seksuele handelingen via de webcam. De gemaakte opnamen worden verspreid en soms zelfs verkocht wereldwijd. Veel Facebook-gebruikers zijn zich er nauwelijks van bewust dat informatie die ze op Facebook zetten, kunnen leiden tot identiteitsroof. Slechtwillenden kunnen vaak door vakantiegegevens, NAW-gegevens, slechte (gemakkelijk te kraken) pincodes een identiteit roven. Namens die verkeerde identiteit kan men bestellingen doen en verplichtingen aangaan. Ook gebruikt

men foto's die bewerkt en veranderd worden in seksueel getinte foto's van die persoon die vervolgens op internet gezet worden. Soms worden mensen daar ook mee gechanteerd. Soms kan met mobiel-tjes gemakkelijk fraude bij proefwerken en examens gepleegd worden, reden waarom ze tijdens lessen op school niet gebruikt mogen worden.

Bewustwording van het gebruik van sociale media

Cecilie Schou Andreassen heeft wetenschappelijk aangetoond dat de kans op verslavend gedrag in het gebruik van Facebook erg groot is (3). Ze heeft ook een psychologische test ontwikkeld om te bepalen of er sprake is van verslavend gedrag. Ieder die op straat, in restaurants, trein, of openbare gelegenheden komt, ziet voorbeelden van dit verslavend gedrag. Met soms gevaarlijke situaties in het verkeer als iemand bijvoorbeeld tijdens het fietsen of lopen bezig is met zijn of haar mobieltje of iPad. De vraag is hoe lang iemand bedolven kan worden onder een lawine van informatie voordat hij of zij overspannen wordt of zelfs bezwijkt? Veel mensen zijn vatbaar voor infostress (zie Promise okt. 2008) (4). Ze onderschatten de druk en geest van deze tijd die verpakt zit in alle informatie waar ze zich mee omringen. Ze worden geleefd. Het leidt vaak tot vermoeidheid, prikkelbaarheid, verlies aan controle, symptomen die kunnen leiden tot een burn-out. Vaak gaat dit gepaard met een deperonalisatie, dat wil zeggen dat men gaat twijfelen aan de eigen (christelijke) identiteit, en waarheidsgevoel in het verleden. De collectieve geest van deze tijd die opgeroepen wordt, dreigt die geest die in ons is te overspoelen. Opiniepeilingen, kijkcijfers, mailonderzoeken, enquêtes, surfgedrag bepalen voor een groot deel de psychologie van het gemiddelde. Het leidt steeds vaker tot autonomie, individualisme, een veranderd wereldbeeld en identiteitscrisis. We hebben door de digitale overconsumptie steeds meer te maken met keuzestress wat leidt tot digitale obesitas. Natuurlijk is het legitiem ook zakelijk een facebookpagina te openen. Daar hoort een duidelijke doelgroep bij, en naast de zakelijke mededelingen misschien ook een persoonlijke noot en of visie. Het biedt vaak ook de gelegenheid je christelijke identiteit direct of indirect te communiceren. Dat betekent niet een 'onbegrensde manier' van evangeliseren, maar

ook het uitdragen van christelijke waarden en normen. Christenen moeten zich zeker ook met het gebruik van internet ervan bewust zijn dat ze beeldragers van God zijn. Het grote gebod is God liefhebben met alles in je en de naaste als jezelf (Matt.22: 37-39). We moeten het goede

behouden en het verkeerde vermijden (1Thess.5:21-22). "Gij zijt het zout der aarde en het licht der wereld). Een stad die op een berg ligt kan niet verborgen blijven...Laat uw licht schijnen voor mensen opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken" (Mat.5:13-14). Onze goede werken laten zien is niet het eindeloos zichzelf profileren op de sociale media. Of op een bijna narcistische wijze onze zelfbenoemde goede eigenschappen schaamteloos etaleren. We moeten ons ervan bewust zijn dat ons leven niet van onszelf is en dat we ambassadeurs zijn van Christus.

Het boek 'The Church of Facebook' van Jesse Rice geeft goede inzichten (5). Hij benadrukt dat steeds weer nieuwe technologieën (van rooksignalen, hiërogliefen, schrift, tot digitale revolutie) vaak onvoorziene en unieke effecten hebben. Er ontstaan nieuwe radicale associatieve patronen. Hij geeft aan dat er 3 principes werkzaam zijn bij het structureren van netwerktechnologieën.

- 1) Er is een sterke kracht aanwezig die een grote hoeveelheid mensen in korte tijd kan synchroniseren, om vervolgens spontaan een nieuwe ordening te creëren.
- 2) Deze spontane ordening kan uitkomsten geven die helemaal nieuw en onvoorspelbaar zijn.
- 3) Deze onvoorspelbare uitkomsten dwingen de betrokken mensen hun gedrag min of meer aan te passen aan die spontane ordening.

Technologische veranderingen brengen 'ecologische' effecten voort die verder gaan dan kleine aanpassingen in een cultuur. De televisie bijvoorbeeld heeft onze cultuur economisch, politiek en intellectueel totaal veranderd. Politieke debatten veranderden van urenlange stevige intellectuele uitwisselingen, maar zijn nu verworden tot 'one liners', doorspekt van mediatraining. De gevoelscultuur en emo-programma's als ook extreme voorbeelden die door de televisie gekoesterd worden, beïnvloeden ons gevoel voor waarheid en leugen. Dit speelt misschien nog veel meer in de digitale revolutie. We willen alleen 'de krenten uit de pap', korte filmpjes op YouTube, agressieve en/of emotionele beelden, en deze dreigen onze benadering en ons begrip van de wereld te bepalen.

Mogelijke richtlijnen en tips voor het gebruik van Facebook

- 1) Onderzoek jezelf regelmatig op ongezonnd gedrag. Gegeven de overmatige

Sociale media worden vaak ook gebruikt voor 'privé oorlogen'.

- aandacht die Facebook eist, is het goed er bij stil te staan wat het met je doet. Sommige mensen plaatsen onbehoorlijke foto's van zichzelf (Mat.5:27-32). Als je er goed over nadenkt, kun je ze beter niet plaatsen of bekijken. Dat betekent niet dat je alle online foto's moet skippen of zelfs helemaal van Facebook moet afgaan.
- 2) Ga niet 's avonds laat of 's ochtends heel vroeg achter de computer. Mis-

- schien gaat dat in deze tijd vaak ten koste van Bijbel lezen en of bidden. Het is van belang de dag goed te beginnen en eindigen (Ps. 119).
- 3) Oefen een authentieke betrokkenheid. Facebook neigt, zoals eerder gezegd, tot narcisme. Veel voordelige beelden van onszelf of het beschrij-

ven van gebeurtenissen geven vaak een irreëel beeld van onszelf. Wees voorzichtig met hoe je jezelf evalueert en presenteert. Is de reflectie die we op Facebook zetten, een reflectie van de door God gegeven natuur? Zijn we echt onszelf, of zijn we op een overmatige manier bezig een beeld van onszelf te scheppen. Uiteindelijk hebben we verantwoordelijkheid af te leggen voor God, inclusief de verborgen dingen (Hand.12:14). Bij onderzoek is gebleken dat veel van dit overmatige, eenzijdige, opkrikken van jezelf bij veel jongeren tot depressies kan leiden, omdat ze zichzelf spiegelen aan die 'alles gewonnen en niets verloren' houding van anderen (6). Zelfs zelfmoorden naar aanleiding van dit voortdurend je vergelijken met het ideale beeld dat de ander van zichzelf geschapen heeft, worden beschreven. Ook worden zelfmoorden beschreven na fouten die men op Facebook maakt en die men niet denkt terug te kunnen terugdraaien (11) Focus op twee of enkele vrienden, bijvoorbeeld gedurende één of twee maanden. Houd je andere vrienden, maar maak speciaal contact

Enkele gegevens over facebook

Totaal aantal facebookgebruikers (10-6-2013)	1260.000.000 Miljoen
Totaal aantal dagelijks actief (29-1-2014)	757 000 000
Totaal aantal 15-34 jarigen (27-9-2013)	66%
Totaal geheugen opslag (11-7-2013)	300 pentabytes
Gemiddeld aantal vrienden bij jongeren	300
42% manlijke gebruikers, 58 vrouwelijk (11-4-2013)	
Tussen 18-29jaar 34%, ouder dan 65 jaar 45% (30-12-2013)	
Hoeveelheid likes en shared per dag (11-6-2013)	22 biljoen
Totaal aantal likes sinds invoering	1,13 triljoen
Aantal foto's die geupload worden per dag	350 miljoen
Aantal berichten die dagelijks worden verzonden	10 biljoen
Gemiddelde tijd per maand voor een gebruiker	8,5 uur
Percentage gebruikers die iedere dag inloggen	76%
Meest besproken onderwerp in 2013	Paus Franciscus

met hen voor een periode. Bid voor hen en stuur alleen berichten en foto's waarvan je denkt dat ze voor hen van belang zijn. Overweeg of het de relatie met hen verdiept.

- 4) Oefen jezelf om sceptisch te zijn over informatie van Facebook. Als je je al realiseert dat je snel jezelf profileert, besef dan dat anderen dat ook doen. Facebook is niet de beste communicatie om iemands karaktereigenschappen te doorgronden.
- 5) Gebruik Facebook of andere media niet of met mate als je vindt dat het

(obsessief) gebruik je geen goed doet. Vaak is het oordeel van je partner nog duidelijker (Spr.27:6). De berispingen van iemand die van u houdt, worden ingegeven door vriendschap, maar vriendelijkheid van iemand die u haat, komt voor uit bedrog.

- 6) Maak voor jezelf duidelijk wat je met 'een vriend' op Facebook wilt. Je kunt een meer bijbelse benadering van het woord 'vriend' volgen en alleen mensen toelaten met wie je werkelijk een vriendschappelijke relatie hebt. Dat zal je aantal 'vrienden' verminderen,

maar de kwaliteit van je communicatie waarschijnlijk verbeteren. Als je echter meer aandacht van een groter publiek wilt, dan zijn 'vrienden' meer personen in het algemeen, die voordeel kunnen hebben van wat jij online zet. Bijvoorbeeld voor educatieve of evangelisatie-doeleinden. We moedigen mensen aan om bijvoorbeeld artikelen die op de website van Promise staan, te bestuderen en eventueel te becommentariëren. Ik beperk mijn eigen commentaren en ervaringen tot een minimum, om zelfgenoegzaamheid en egotripperij te voorkomen.

Douglas Groothuis (7) verteld in zijn artikel over sociale media een voorbeeld wat hij meegemaakt heeft. Een pas bekeerde christen zond hem een bericht over haar angst dat ze Christus had verraden en daardoor nooit vrij van zonden was, en dat dit haar gehoorzaamheid aan Christus zou verhinderen. Hoewel haar Engels primitief was, probeerde hij haar toestand te begrijpen, en voelde met haar mee, en bood haar bijbels advies aan. Ze wisselden ongeveer 15 minuten berichten uit en hij verzekerde haar dat hij voor haar zou bidden en dat ze in contact met hem kon komen als ze dat wilde. Hoewel deze communicatie over en weer niet te vergelijken is met een echte pastorale bediening, leek het erop dat hij die christen wezenlijke geestelijke hulp via Facebook gegeven had. Hij wil overal waar hij de gelegenheid heeft zijn christelijke wereldvisie en waarheid zoeken, verdedigen en uitdelen, zelfs op Facebook! (1Petr.3:15,16). "Als ik bij een Facebook-reactie echte interesse in mijn argumenten bespeur zal ik het contact voorzetten. Maar als het gaat om spottende en of oorlogszuchtige taal (wat helaas vaak heel gewoon op Facebook is) haak ik af en gooi ik geen paarden voor de zwijnen" (Mat.7:6) aldus Douglas Groothuis. Dit is ook heel herkenbaar voor alle reacties die we op de website van Promise krijgen.

Virtuele kerk?

Sommige mensen zijn zo gefascineerd door de sociale media dat ze beweren dat ze een vervanging van een samenkomst in een kerk kunnen zijn. Iemand heeft de 'Simkerk' digitaal gebouwd waarop mensen elkaar in een virtuele omgeving door het gebruik van avatars (grafische digitale identiteiten) ontmoeten (8). We moeten bedenken dat avatars niet zoveel te maken hebben met de persoon daarachter. Het is vaak een virtueel masker. Als je de Simkerk bezoekt, laat je je lichaam thuis. Het biedt enerzijds het voordeel dat mensen die veraf zijn zo kunnen communiceren, anderzijds ontbreken elementen die alleen in de fysieke wereld

mogelijk zijn om vriendschap en liefde te delen. Sociale media kunnen nooit een plaatsvervangende kerk zijn. Paulus verlangde naar de fysieke aanwezigheid van de mensen waarnaar hij zijn brieven stuurde. Ik verlang ernaar u te zien... (Rom.1:11-12). Hoewel Paulus één van de meest diepgaande theologieën opschreef, had hij een verlangen om bij de mensen van de kerk in Rome te zijn. De apostel Johannes benadrukt hetzelfde in 2Joh.12 en 3Joh.13,14. De meest diepgaande elementen van de kerk zijn niet online mogelijk omdat ze een fysieke ontmoeting zijn. Men heeft niet echt gemeenschap met elkaar als een avatar deelneemt aan het Heilig Avondmaal, doop, handoplegging, aanbidding of zalving met olie.

Facebook als evangelisatiemiddel

Internet en sociale media kunnen natuurlijk wel door blogs, commentaren, links, e-books, delen van citaten, Bijbelstudies, getuigenissen, films, muziek op een ongekende schaal een rol spelen in de verspreiding van het evangelie wereldwijd en zo een nieuwe dimensie toevoegen die gefilterd door onze christelijke identiteit tot zegen van anderen en tot eer van God kan zijn. Op internet zijn op dat gebied veel tips te vinden over taalgebruik, discussies,

echtheid, creativiteit, hoe je zoutend zout kunt zijn (9). Ook zijn er online veel starterscursussen zoals WaaromJezus.nl en Startersbijbel.nl. Eerlijkheid, consistentie en betrouwbaarheid zijn kernbegrippen. Je kunt pas discipelen maken als je zelf ook een discipel bent!

© Gerard Feller (met fragmenten van Douglas Groothuis Ph.D. professor at Denver Seminary te Denver, *Christian Research Journal 2010, vol. 3*)

Verwijzingen

- 1 Volkskrant van 8 augustus 2012: Hetze Mart Smeets
- 2 Algemeen Dagblad 20-8-2012: Onbenullige facebookkruzie leidt tot moord
- 3 Verslavingsonderzoek Facebook in Noorwegen <http://www.amsciepub.com/doi/abs/10.2466/02.09.18.PR0.110.2.501-517>
- 4 Gerard Feller, Infostress in global Village, Promise oktober 2008 <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/psychosomatische-onderwerpen/infostress-in-global-village.htm>
- 5 Jesse Rice, The Church of Facebook (Colorado Springs: DavidC.Cook, 2009)
- 6 <http://indepessie.nl/nieuws->

onderzoeken/nieuws/05042011/facebook-depressie-bij-tieners

- 7 Douglas Groothuis, Ph.D. prof. at Denver Seminary te Denver, *Christian Research Journal 2010 vol. 3*
- 8 <http://www.simcitynet.nl/tag/kerk/>
- 9 Tips voor evangelisatie via Facebook en sociale media <http://www.evangelisatie-training.nl/evangelisatie-tips/> of (<http://www.optimataal.nl/kerk-en-social-media/>) (<http://www.creatov.nl/2011/10/sociale-media-in-2011/>) Freek en Jing de Vries van Agape laten zien hoe je vriendschap kunt verdiepen en over Jezus kunt vertellen. <http://www.agape.nl/medewerkers/freek-en-jing/> <https://www.facebook.com/pages/Jezus-Christus/490361111005556>
- 10 Statistiek facebook <http://expandedramblings.com/index.php/by-the-numbers-17-amazing-facebook-stats/#.UvSkWmJ5Oso>
- 11 <http://www.ad.nl/ad/nl/5595/Digitaal/article/detail/3332045/2012/10/15/Jongen-pleegt-zelfmoord-na-foutje-op-Facebook.dhtml>

Facebook, boek

Foto's op Facebook oppimpen, zoveel mogelijk "vrienden" en leven in een digitale etalage waarin een ieder naar willekeur kan kijken. Voor sommige jongeren zijn Twitter en Facebook het echte leven. Is dit virtuele boek voor velen het boek des levens geworden? Als we er maar goed en zo positief mogelijk op staan. En zoveel mogelijk "vrienden" hebben. Facebook ontstond op 4 februari 2004. Mark Zuckerberg is de medeoprichter en algemeen directeur. Het hoofdkantoor bevindt zich in Californië. In de eerste instantie konden alleen studenten van Harvard College lid worden. In september 2006 werd Facebook geheel openbaar, waarna iedereen vanaf 13 jaar en ouder zich kon registreren. Het werd een miljoenen onderneming die in 2007 geschat werd op 15 miljard dollar. En Mark Zuckerberg stond in 2010 op nummer 35 van de Forbeslijst van rijkste mensen ter wereld met een vermogen van 6,9 miljard dollar. Na het Spaans, Frans en Duits is Facebook sinds mei 2008 in het Nederlands te raadplegen. Momenteel zijn dat 77 talen. Begin november 2007 introduceerde Facebook een nieuw onderdeel genaamd Beacon. Een advertentie programma waarmee advertenties worden getoond op basis van voorkeuren en gedrag van gebruikers en vrienden. Deze toepassing zorgde ervoor dat het koopgedrag van de gebruikers bij tientallen andere online winkels aan hun vrienden werd getoond. De online gemeenschap protesteerde. Op 22 september 2011 kondigde Facebook de nieuwe functionaliteit "Facebook Timeline" aan. Facebook, een chronologisch overzicht van activiteiten van een gebruiker op een visuele manier. Op deze manier creëert Facebook een overzicht van het digitale leven van een gebruiker op Facebook, naast de realtime en de belangrijkste meldingen. De functionaliteit werd als optionele functie beschikbaar in december 2011.

De praktijk

Facebook ligt regelmatig onder vuur om het privacybeleid. Loverboys zoeken met succes, naar slachtoffers op Facebook. Men plaatst een foto van zichzelf die niet altijd overeenkomt met de ware leeftijd. Foto's worden ongevraagd gebruikt voor tatoeage doeleinden (www.amigoe.com/mensen) De eerste Facebook moord vond plaats op 14 januari 2012 (Joyce Winsie Hau). Een man in Miami vermoord zijn vrouw en bekende dit op Facebook ge-

plaatst. Ook zette Derek Medina een foto van zijn dode vrouw op zijn Facebook-pagina. "Ik ga naar de gevangenis of ik krijg de doodstraf voor het vermoorden van mijn vrouw. Facebook-vrienden, ik hou van jullie, pas goed op jezelf, jullie zullen me in het nieuws zien." schreef Medina op Facebook. De consumentenbond onderwijst gebruikers van Facebook in een negental punten: Plaats je contacten in lijsten, bepaal zelf met wie je deelt, meer controle over "taggen" geen berichten van onbekenden, voorkom misbruik voor reclame, sociale advertenties blokkeren, houd je locatie geheim, Apps en websites blokkeren, wat kunnen anderen met je gegevens doen en weg uit de zoekmachines. Dat is nogal wat.

Verkeerde Facebook-vrienden? Dan geen lening bij de bank

In de V.S. duiken steeds er steeds meer startende financiële dienstverleners op die sociale media inzetten om informatie over hun klanten te verzamelen. Men gebruikt gegevens van je gedrag op ondermeer LinkedIn, Facebook en Twitter om een oordeel te vellen over de kredietwaardigheid van mensen die een lening willen. Zijn je beste vrienden notiore wanbetalers? Dan heb je weinig kans op een lening. Nederlandse voorbeelden van kredietverstrekkers en banken die gebruikmaken van gegevens uit je profielen op sociale netwerken zijn er (nog) niet. Toch lijkt de trend over te waaien naar Europa. Wat doen we met Facebook en wat doet het met ons? Ook al houden we van 'likes' en vinden we het heerlijk om de updates van al onze vrienden te bekijken, Facebook maakt ongelukkig. Dat hebben wetenschappers van de Amerikaanse Universiteit van Michigan vastgesteld. Psychiater Bram Bakker kijkt niet raar op van dit onderzoek. "Facebook is een eenrichtingsverkeer medium, waarbij je allerlei verhalen de wereld inzendt. Waar je jezelf als merk profileert en iedereen laat zien hoe leuk je het hebt gehad op vakantie." Maar de behoefte die daaronder zit bij de bulk van de mensen,

die zoveel op Facebook zitten, is 'kijk eens naar me, weet je wat ik doe, dat ik belangrijk ben'. Een schreeuw om aandacht. Twitter, Instagram. Altemaal zijn ze bedoeld om onszelf als merk neer te zetten en heeft het niets met sociaal verkeer en affectie te maken." Het onderzoek van de wetenschappers is gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift PLOS ONE.

Boek des levens?

Veel christenen en christelijke organisa-

des levens?

ties zijn ook op Facebook aanwezig. Doel is om daar te zijn waar mensen zijn en hen te bereiken met het Woord van God. Sinds woensdag 4 september 2013 telt paus Franciscus negen miljoen volgers op de sociale netwerksite Twitter en Marten Visser, kerkplanter in Thailand, heeft op

Facebook 1,2 miljoen abonnees en op Twitter 20.000 volgers. Het kost hem anderhalf uur per dag om zijn accounts bij te houden. Het is te combineren met zijn werk. „Inmiddels ervaar ik het als een integraal onderdeel van mijn roeping het Evangelie te verkondigen.” Hij gelooft dat sociale media een belangrijke rol kunnen spelen in de geloofsopbouw van christenen. Wekelijks reageren op zijn Facebook-pagina's zo'n 60.000 verschillende mensen. Een Facebook dat het levende Woord verspreidt met name op plaatsen waar geen evangelist komen kan. Hoe ga je als christen om met Facebook? Jongeren groeien op in een omgeving waarin zij digitaal permanent bereik hebben. Onderzoek wijst uit dat dit vaak teleur lijkt te stellen. Te veel jongeren voelen zich gevangen in hun Facebook-profiel en geketend aan een onophoudelijke stroom van tekstberichtjes. Zij snakken naar ongedeelde aandacht. De veiligheid van het geliefd worden, maakt het leven mogelijk en zelfs prachtig. Zo heeft God het bedoeld en daarom zijn juist mensen aan elkaar gegeven.” aldus drs. Els J. van Dijk, directrice van de Evangelische Hogeschool. Er zitten ook grote gevaren aan vast, schrijft Tim Chester in het boek 'Do you like it?' Christenen zouden ondanks de zegeningen van technologie en social

media desondanks voorzichtig moeten zijn met bijvoorbeeld Facebook, aldus de voorganger. “Bijna de helft van de Facebook gebruikers tussen de 18 en de 34 kijkt net nadat ze zijn opgestaan meteen op Facebook. Meer dan een kwart van hen doet dat zelfs voor ze uit bed stappen. Tim Chester voegt toe dat mensen niet bezig moeten zijn met hoe mensen over hun denken en waarderen - in de vorm van likes en reacties. “We zouden ons vooral druk moeten maken over wat God van ons denkt. Maar in plaats daarvan vinden we het belangrijk wat andere gebruikers van sociale media van ons denken. Hun goedkeuring is belangrijk.” Dit heeft op zijn beurt weer het gevaar dat mensen zich anders gaan voordoen dan ze in werkelijkheid zijn. Ook dat is in strijd met het christelijk wereldbeeld. Tim Chester moedigt christenen in zijn boek aan om zich wat minder op Facebook en meer op God te richten. Want zo stelt hij: “Facebook commentaren verdorren en tweets vergaan, maar het Woord van God zal eeuwig bestaan.

Bronnen: www.wikipedia.org www.nos.nl www.nu.nl www.z24.nl www.refdag.nl
Do you Like it?; Tim Chester - Grace Publishing
(overgenomen van Christenen voor de waarheid CFT Nederland www.cftnederland.nl)

De effecten van mannelijke brei

Samenvatting:

Pornografie is in onze westerse cultuur een krachtig verschijnsel dat zich sinds de komst van internet steeds verder verspreidt. Onze cultuur is geïnfilterd door porno, en daarom is het van groot belang te weten op welke manier mannen en vrouwen en hun seksueel gedrag en denken door porno beïnvloed zijn. Pornografie heeft veel discussie veroorzaakt als het gaat om veranderingen in het denken over identiteit, seksualiteit, relaties en de waarde van vrouwen. De discussie is echter weinig gericht op de neurobiologische aspecten en zijn aantrekkingskracht met verslavende, langdurige effecten. Misschien is deze aantrekkingskracht in de hersenen zo sterk, omdat een deel van onze hersenen gespecialiseerd en actief is in het zoeken naar seksuele signalen. Wat

betekent het dat pornografie een deel van onze natuur bezet, dat eigenlijk bedoeld is voor iets beters, en dat onze seksuele driften en zijn neurologische aanleg vooral bedoeld zijn voor intimiteit en niet voor sensualiteit?

In dit artikel wil ik nagaan hoe pornografie invloed heeft op onze hersenen, vooral de hormonale, neurochemische en neurologische gevolgen die een rol spelen bij de ontwikkeling van het hechten van de hersenen. Ik wil wijzen op de gevoeligheid van veel mannen die aangetrokken worden door porno, door te focussen op de inherente neiging van de manlijke hersenen en hun reactie op expliciet seksueel beeldmateriaal. Dit geeft meer inzicht in onze geschapen 'belichaamde' seksuele natuur die verder gaat dan alleen

de aantoonbare biologische processen. Omdat ons lichaam een intrinsiek deel van ons wezen is, heeft het bekijken van porno grote invloed op ons en belemmert het de normale werking van onze hersenen met psychologische en gedragsmatige veranderingen als gevolg. Het beïnvloedt niet alleen onze herinneringen en de manier waarop we ons aan elkaar verbinden, maar ook ons begrip van seksualiteit en hoe we elkaar zien. Door inzicht in de neurobiologische realiteit van onze seksuele ontwikkeling, zijn we beter in staat om een gezond idee van relaties te ontwikkelen.

Visuele verleidingen

In 2010 was er een interview in Playboy met John Mayer, een muzikant, die een Grammy Award had gewonnen. Hij sprak

porno op het

n zich uit over zijn vroegere vriendinnen, o.a. Jennifer Aniston en Jessica Simpson. Het waren vooral racistische opmerkingen en hij etaleerde in dit interview zijn lompe gedrag. Wat echter onopgemerkt bleef, waren zijn onthullende commentaren over zijn ervaringen met pornografie. In een verrassende reeks van citaten verwoordde hij hoe de beschikbaarheid en toegankelijkheid van porno zijn gedachten en verwachtingen over seksualiteit en seksuele intimiteit hadden beïnvloed.

Pornografie? Het is een nieuw synaptisch pad (betrekking hebbend tot onderling contact tussen zenuwcellen). *Je wordt wakker in de ochtend, opent een pagina met 'thumbnails' (kleine fotootjes) en het leidt tot het openen van de deus van Pandora. Er zijn waarschijnlijk dagen dat ik meer dan 300 vrouwen zag voordat ik uit bed stapte... Internet-pornografie heeft ongetwijfeld het verwachtingspatroon van mijn generatie veranderd... Je bent op zoek naar die ene foto van honderd, waarvan je zeker weet dat hij je bevredigt, maar als je denkt dat je die hebt ga je verder... Twintig*

seconden geleden dacht je dat die foto het einde was, maar toch ga je verder. Zou dat geen invloed hebben hoe je psychologisch met relaties omgaat? Dat moet toch wel. (1)

De op afroep beschikbaarheid van sterke seksuele prikkels veroorzaakt een uniek probleem als het gaat om het onderhouden van een gezonde seksualiteit. De gemakkelijke toegankelijkheid, de verscheidenheid van de beelden en de krachtige zintuiglijke samenstelling van deze media, gaan de normale mentale verbeeldingskracht en fantasie ver te boven. Mensen kunnen zien wat ze willen, wanneer ze maar willen en hoe ze het willen. Door dit te doen ontwikkelen ze en bedienen ze hun sensuele voldoening. Pornografie creëert vandaag aan de dag een wereld waar de consument (meestal mannen) de mogelijkheid heeft om naar believen naar grafische (en soms interactieve) beelden van naaktheid en seksuele ervaringen te kijken. Vrouwen zijn voortdurend beschikbaar voor hun plezier met minimale directe gevolgen. Mensen worden wegwerpvoorwerpen. (2)

Het debat over de voor- en nadelen van pornografie vindt vooral plaats door onze wetgevers, op de preekstoelen, televisie en tal van websites en blogs. De discussie wordt vaak gevoerd door conservatieven, liberalen, atheïsten, theologen, feministen, advocaten en sociologen, waarbij de kritische stemmen in de minderheid zijn. Als hersenonderzoeker geloof ik dat een goed begrip hoe pornografie onze hersenen beïnvloedt, mede in deze discussie moet worden meegenomen. Door meer inzicht in de impact van seksueel materiaal in de ontwikkeling in de hersenen, kunnen we een beginnende de effecten te begrijpen, en een indruk te krijgen van de schade die het teweegbrengt ook als het gaat om ons denken over seksualiteit. In het christelijke wereldbeeld heeft seksualiteit een bevoorrechte plaats in menselijke relaties. Seksualiteit wordt gezien als een heilige en morele dimensie in het leven (Gen.2:22-25). In eerste instantie is seksualiteit het meest voor de hand liggend aspect van onze lichamelijkeheid, het is de biologische manifestatie van onze levengende, zich voortplantende natuur

wat duidelijk blijkt uit onze voortplantingsorganen.

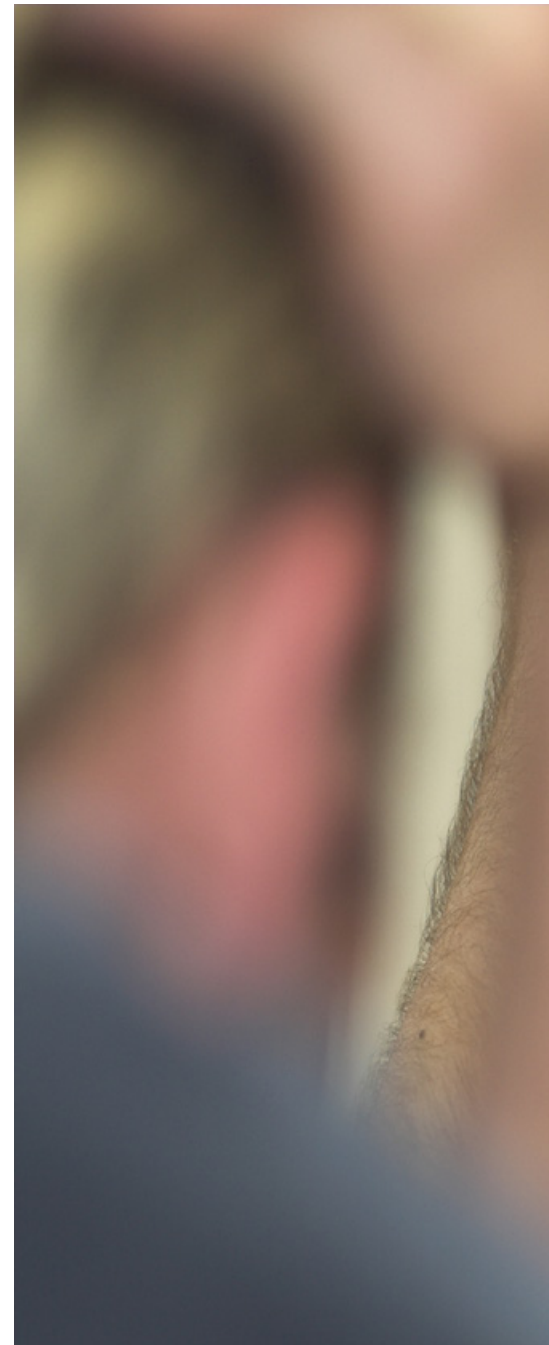
Intimiteit

Maar als we denken dat seksualiteit alleen een kwestie is van biologische voortplanting (het maken van baby's) dan missen we een belangrijk deel van het verhaal. De menselijke seksualiteit heeft alles te maken met intimiteit. In onze cultuur wordt intimiteit vaak verward met geslachts-gemeenschap. Voor sommige mensen is het vanzelfsprekend dat als ze behoefte hebben aan intimiteit, de enige 'echte' vorm bestaat uit seksuele activiteit. Juist op dit gebied schaaft porno het beoogde doel van seksualiteit, namelijk de ontwikkeling en verdieping van intimiteit tussen twee mensen, en maakt seksualiteit tot een consumptie-product. De mens wordt een consumptie-artikel, en de waardigheid en integriteit van de betrokkenen wordt geschaad. Deze schade betreft niet alleen het psychologisch of sociologisch gebied maar ook het spirituele. Het 'product', de naaktheid of intieme momenten van een ander mens wordt gebruikt voor een ander doel. Het zoeken naar de 'ideale' foto, video of tijdschrift (zoals blijkt uit het citaat van John Mayer hiervoor) biedt de belofte van euforie en verbondenheid. Het heeft de potentie in zich om een fixatie te worden, die vergelijkbaar is met het zoeken naar de pot met goud aan het einde van de regenboog. De pornografische keus kan ofwel eenmaal, of af en toe, of permanent geconsumeerd worden, zo vaak als je wilt. Wanneer het niet (meer) lukt om aan jouw normen van schoonheid of opwinding voldoet, of het jouw fantasie niet meer stimuleert, of als de beelden je gaan vervelen, worden de mensen achter de foto's afgevoerd. Dit gaat vaak zonder te erkennen dat de mensen achter de foto's werden uitgebuit, uiteindelijk bepaalt de markt wat blijft. De behoefte aan een voortdurende diepgaande intimiteit maakt deel uit van onze natuur. Net zoals voedsel en water blijft de behoefte aan intimiteit bestaan. Het verlangen naar een verdergaande verdieping van de intimiteit is een deel van ons geschapen zijn naar het beeld van God. Intimiteit drijft ons om te kennen en gekend te worden. Het helpt ons vooruit in het leven en is de kern van relationele natuur. Het is een onderdeel van de manier waarop we bedoeld zijn, onze aanleg. Als we begrijpen dat seksualiteit vooral gaat over intimiteit, dan wordt het bekijken van porno een voyeuristische overval in de heilige ruimte van de ander. In plaats van levengvend wordt het destructief voor zowel de voyeur als de persoon die bij de fotosessie betrokken is. Het biedt een doodlopende weg bij het zoeken naar vervulling van onze behoefte aan intimiteit. Cultureel of sociaal gezien

worden mannen en vrouwen afgebeeld als objecten voor onze consumptie. De onmiskenbare boodschap is dat mensen gedegradeerd worden tot consumptie-artikelen. Als het brein zo gedwongen wordt te reageren op deze beelden zal het objectiveren van mensen als koopwaar doorsijpelen naar andere delen van de geest van de kijker. Het zal de manier waarop hij naar mensen kijkt, ook als hij geen porno bekijkt, beïnvloeden. De reguliere consument van porno zal merken dat hij de hele dag fantaseert over seks. Elke vrouw die hij ziet, zal door een pornografische bril gezien worden. Mensen zullen beoordeeld worden als een product van seks of een concurrent met wie men zich vergelijkt. (3) Zij zullen beoordeeld worden op hun 'stimulerend' vermogen. Het mag dan ook geen verrassing heten dat deze gevolgen een huwelijk, een gezin, bediening of carrière kunnen vernietigen. Dit in tegenstelling tot de 'belofte' van intimiteit en verbondenheid. Uiteindelijk loopt pornografie uit op isolatie, onverbondenheid, eenzaamheid en verdorvenheid. Het menselijk lichaam verbruikt en verteert voedsel. Op soortgelijke wijze kun je denken over de hersenen als een consument van stimuli en gegevens. Wanneer we gegeten hebben wordt het voedsel afgebroken door het spijsverteringskanaal en gebruikt om het lichaam te voorzien van energie die nodig is om te overleven en te ontwikkelen. Zodra het voedsel volledig is verteerd wordt wat onbruikbaar is (afval) uitgescheiden. Dit proces helpt om de gezonde werking van het organisme te garanderen. Als we dit vergelijken met de taak van de hersenen dan is dat het consumeren en verteren van informatie. Deze informatie wordt opgenomen door de ogen en andere zintuigen, 'verteerd', en opgeslagen met een bepaalde betekenis en herinnering. Alles wat een sterke emotionele inhoud heeft of zou kunnen hebben wordt gemarkeerd als belangrijke informatie en wordt opgeslagen en later gebruikt. Het brein besluit niet altijd wat het wel wil opslaan en wat niet.

Hersenonderzoek

Seksuele beelden hebben van nature een krachtige emotionele inhoud. Pornografie dringt zich als zodanig op aan de hersenen. Of men nu ermee instemt of niet, pornografie wordt een belangrijk deel van de menselijke geest. In academische kringen wordt de invloed van pornografie vaak gericht op de seksuele houding en gedrag, met de nadruk op de sociale schade en gevolgen. Dit houdt onder meer in: het accepteren van verkrachttingsmythes, aanwezigheid en intensiteit van seksistische opvattingen, emotionele ongevoeligheden en een verscheidenheid aan seksuele misdrijven. (4) Het grootste

deel van dit onderzoek is vooral psychologisch, waarbij er is gekeken naar scores op test- en screenings-instrumenten. Meer recentelijk hebben onderzoekers de mogelijkheid de hersenen te onderzoeken terwijl iemand pornografisch materiaal bekijkt. Dit om te zien welke effecten dit op het lichaam heeft. Er zullen tegenwoordig maar weinig mensen zijn die ontkennen dat de hersenen het belangrijkste orgaan van psychologische ervaringen zijn. We kunnen discussiëren over de ziel, maar de betrokkenheid van ons brein in de manier waarop we leven valt niet te ontkennen. Het brein is voortdurend in beweging om de input te verwerken. De dingen die we zien, ruiken, horen, proeven en voelen zullen deze verwerking beïnvloeden en/of wijzigen. Het vermogen van de hersenen om zich aan te passen en informatie te

verwerken en te integreren samen met onze herinneringen helpt ons passend te reageren. De hersenen integreren wat wordt ingevoerd aan herinneringen, het begrijpen van de wereld, en het ontwikkelen van ons gevoel van eigenwaarde. Als de hersenen gevoed worden door informatie uit de Bijbel, dan moet het ons niet verbazen dat de wereld gezien wordt door de bril van de Schrift. Als het gevoed wordt door beelden van politieke samenzweringen of gewelddadige seksualiteit is het geen verrassing dat de wereld gezien wordt door een filter van politiek, verdorvenheid of sensualiteit. Voor sommige is de visie van het brein een opluchting, het helpt hen depressie, angst en verslaving te begrijpen als een probleem met de aanleg ('bedrading'). Het is een fundamenteel onderdeel van hun begrip van hun situatie

en kan buitengewoon nuttig zijn in hun worsteling. Bij weer anderen leidt het tot fatalistische gedachten in de zin van 'mijn hersenen lieten het mij doen' als ze zondigen of verkeerd gedrag vertonen. Omdat het menselijk brein het 'biologische anker' is van onze psychologische ervaring, is het nuttig om te begrijpen hoe het werkt. Als we weten hoe de hersenen werken en waarvoor het gevoelig is, kan het ons helpen te begrijpen waarom pornografie de mensen beïnvloedt zoals het ons beïnvloedt. De plasticiteit van het prachtige complexe brein kan een zegen of een vloek zijn. De kneedbaarheid van het brein wordt bepaald door een aantal typische patronen in het uitvoeren van haar taken. Deze patronen of regels bepalen hoe verbindingen of circuits in de hersenen gemaakt worden, hoe

beelden worden verwerkt, gedragingen worden uitgevoerd en emoties worden geactiveerd. Bij pornografie worden sommige van deze circuits geactiveerd, ze functioneren bij het zien van een naakte menselijke gestalte als 'de achilleshiel' van de hersenen. Er zijn weinig dingen in de wereld die zoveel aandacht opeisen als een naakt menselijk lichaam en nog veel minder dingen als naakte lichamen, die betrokken zijn bij een intieme seksuele daad. Als je naar televisie, dvd-verkoop en de meeste websites kijkt, merk je hoeveel tijd, energie en middelen profiteren van dit gegeven. Seksualiteit en naaktheid worden gebruikt teneinde ons te verlokken om te kijken, te kopen en om ons te prikkelen tot een aantal andere acties. Het is waar dat niet iedereen die naar pornografische afbeeldingen kijkt een verslaving

ontwikkelt, of een dwangmatige consument wordt. Toch is het belangrijk om op te merken dat deze beelden van naaktheid en seksualiteit bij veel mannen een verhoogde opwindingsrespons als reactie veroorzaken, vaak met verwoestende gevolgen. Van tijd tot tijd bevestigen hersenwetenschappers iets wat we intuïtief al lijken te weten. De vraag “vinden mannen het leuk om naar porno te kijken?” lijkt gemakkelijk te beantwoorden vanuit een gezond verstand en enig nadenken. Als men de behoefte zou hebben om dit daadwerkelijk te bewijzen via bijvoorbeeld miljoenen kostende fMRI scan, dan zou deze claim daadwerkelijk wetenschappelijk bewijsbaar zijn. In een klein aantal studies waarbij men de hersenen gescand heeft van mensen die naar porno keken, zijn effecten waargenomen op de seksuele respons, die resulteren in een aantal interessante bevindingen.

Porno in het brein

Het mag geen verrassing heten dat de meerderheid van pornokijkers mannen zijn. Natuurlijk reageren ook vrouwen op seksuele signalen in hun omgeving, maar bij mannen lijkt er een extra gevoeligheid in hun zenuwstelsel ingebouwd te zijn. De manlijke hersenen zijn zo

geconstrueerd dat visuele tekenen met een seksuele betekenis (bijvoorbeeld een naakte vrouwelijke vorm, bezorgde gelaatsuitdrukkingen) een hypnotisch effect op hem hebben. Wanneer deze signalen opgemerkt worden leiden ze tot een overvloed van neurologische, chemische en hormonale gebeurtenissen. (5) In sommige opzichten voelt het als de werking (flow) van een drug, het gaat gepaard met een stormloop van seksuele opwindingsenergie. Hoe een man hierop passend moet reageren is een zaak van groei in volwassenheid. De emotionele, psychologische gedragsgewoonten die ons omgaan met seksualiteit bepalen, zijn gevormd door de beslissingen die we nemen. Wanneer de opwindingsenergie en de waterval van reacties geactiveerd worden, vormt het neurologisch geheugen een belangrijke factor hoe deze seksuele prikkels verwerkt worden en hoe men reageert. Als deze weg vaak bewandeld wordt, wordt het een ingesleten mentale neurologische reactie. De gevolgen zijn verstrekking. (6) Een andere relevante uitkomst van hersenonderzoek betreft het gebied van de spiegelneuronen. Deze zenuwcellen vormen een circuit in de frontale en pariëtale of wandkwabben (de regio in de buurt van de bovenkant van je hoofd). Deze neuron

zijn betrokken bij het proces van imitatie van gedrag. Ze zijn vooral betrokken bij non-verbale communicatie. Als je bijvoorbeeld iemand met een hamer een spijker ziet slaan, wordt in de hersenen hetzelfde gebied geactiveerd als wanneer je zelf met die hamer zou slaan. Andere hersengebieden kunnen dat gedrag weer in bedwang houden. Maar je hebt nu een neurologisch circuit aangemaakt van het slaan van een hamer op een spijker. Deze zenuwcellen werden oorspronkelijk genoemd ‘monkey see, monkey do’ cellen (ze werden voor het eerst ontdekt bij apen), het is een manier om neurologisch te leren door anderen te observeren. Wanneer we een bepaald gedrag zien is er als het ware een stille echo, een neurologische reactie alsof we het zelf doen. Dit is een prachtig mechanisme, omdat we door het kijken naar anderen kunnen leren. Maar het kan ook negatieve gevolgen hebben, zeker als het gaat om pornografie. (7) Als iemand naar pornografie kijkt zijn de spiegelneuronen actief; door deze ‘plaatsvervangende’ ervaring ‘leren’ ze. Als mannen seksueel geladen scènes of beelden zien worden ze door de spiegelneuronen seksueel geprikkeld. (8) Deze spiegelneuronen triggeren seksuele opwindingsenergie, spanning en de behoefte aan een uitlaatklep. Het

is echter zo dat als hij dat doet, bijvoorbeeld door te masturberen, dit leidt tot hormonale en neurologische gevolgen, die zijn ontworpen om hem te binden aan het object waarop hij zich concentreert. In Gods plan zou dit zijn vrouw zijn, maar voor veel mensen is het een beeld op een scherm. Door pornografie wordt de kijker verslaafd aan een beeld wat ten koste gaat van de biologische reactie die bedoeld is om de man aan zijn vrouw te binden. Maar het brein is wat ingewikkelder dan alleen maar een 'printplaat'. Het menselijk brein gaat verder dan alleen een computer, het heeft o.a. ook een 'chemische soep' die zijn functioneren bepaalt. Er zijn hormonen en chemicaliën in de hersenen, bekend als neurotransmitters die ook verantwoordelijk zijn voor hersenactiviteit. Men moet pornografie niet alleen zien als het activeren van een aantal circuits, het genereert gevoelens bedoeld voor seksueel verlangen, liefde en romantiek. Het verandert ook op diepgaande wijze de chemie van het gehele lichaam. De neurotransmitters maken het mogelijk dat de hersencellen met elkaar communiceren, en de hormonen in de hersenen en het lichaam veroorzaken allerlei reacties als gevolg van seksuele opwinding.

De grote vijf

Bij mannen zijn er vijf specifieke chemische stoffen die betrokken zijn bij seksuele

opwinding en activiteiten. Testosteron is het manlijk hormoon dat seksuele belangstelling opwekt. Het is genoegzaam bekend dat het castreren van dieren (dit is het verwijderen van de testikels, waar het meeste testosteron geproduceerd wordt), een effectieve manier is om de zin in seks te verminderen. Castratie bij mannen heeft hetzelfde effect (bijv. eunuchen). Testosteron is een middel dat libido mogelijk maakt en de productie in de hersenen wordt hormonaal bepaald en aangepast door omgevingsfactoren. Wanneer seksuele signalen door de hersenen worden gesignaleerd, stijgt de productie van testosteron. De testosteronpiek verhoogt seksuele verwachting en bereidt het lichaam voor op seksuele ontmoetingen. Het fascinerende is dat deze reacties ook optreden bij het zien van pornografie of zelfs bij seksuele fantasieën. Dus het is niet alleen wat je ziet dat voor een testosteronpiek zorgt maar ook dat waar je over nadenkt, wat je voorstelt. Een tweede 'speler' in de optocht van chemicaliën is *dopamine*. Van dopamine is bekend dat het ten grondslag ligt van alle verslavingen. Dopamine lijkt een belangrijke rol te spelen in het identificatieproces van wat mensen belangrijk vinden. Deze chemische stof is de belangrijke veroorzaker van heftig verlangen. Vaak wordt dopamine een gelukstof genoemd. De niveaus van dopamine worden verhoogd

als we dingen doen die ons leven in stand houden, zoals eten als we honger hebben of drinken bij dorst. Maar ook bij geslachtsgemeenschap na seksuele opwinding. Externe of interne signalen kunnen de afgifte van dopamine veroorzaken in hersengebieden die ook gevoelig zijn voor testosteron. Het belangrijkste bij dopamine is dat het ons stimuleert in het oplossen van de spanning die geproduceerd wordt door porno of seksueel getinte beelden. Het geeft de rush, de opwinding die mensen voelen als ze naar porno kijken.

Een andere neurotransmitter die betrokken is bij 'de stormloop' van chemische beïnvloeding is *norepinefrine*. Het heeft twee functies bij het ontwikkelen van seksuele verslavingen. Allereerst is norepinefrine een belangrijk middel ter bevordering van seksuele opwinding. Het is chemisch gezien verwant aan adrenaline en het is bedoeld om het lichaam voor te bereiden voor de seksuele activiteit. Daarnaast herinnert het de hersenen te reageren op seksuele driften.

Noradrenaline helpt om de herinneringen van seksuele ervaringen op te slaan. Het is dan begrijpelijk dat veel mensen zich niet meer kunnen herinneren wat ze vorige week voor ontbijt hadden, maar dat ze zich nog wel het eerste beeld in de Playboy van jaren geleden kunnen herinneren. ➔

Noradrenaline helpt dus om deze herinneringen in beelden op te slaan, omdat ze belangrijk genoeg waren om op te slaan. Terwijl dopamine en norepinefrine zorgen voor de opwindende gepaard gaat bij het kijken naar porno, is de belangrijkste sleutel om te bepalen om wel of niet te kijken als gewoontepatroon de afgifte van *endogene opiaten* is die geproduceerd worden door de seksuele ontlading (vooral als reactie op een orgasme). Veel mannen melden dat deze ervaring gepaard gaat met gevoelens van transcendentie en euforie, die bekend zijn bij de afgifte van endogene opiaten. Het is al decennia bekend dat de hersenen haar eigen opiaten produceren die betrokken zijn bij pijn en genot. Drugs zoals heroïne en medicijnen als morfine kunnen euforie veroorzaken en pijn verminderen. Dit vermogen van een orgasme tot euforie of het oplossen van de seksuele spanning is de psychologische beloning bij seksuele driften. De afgifte van endogene opiaten tijdens de masturbatie of seksuele activiteit met een partner is een onderdeel van het grote samenspel van seksuele opwindende en reactie daarop. Het bekijken van pornografie levert prikkels op die helpen bij de voorbereiding van het lichaam voor de seksuele respons. Als de kijker seksuele handelingen uitvoert die resulteren in een

orgasme, wordt dit opgeslagen als een gedrag dat een aanzienlijk 'rendement' oplevert. Dit rendement is de vrijmaking van opiaten die het chemische substraat voor de psychologische ervaring van het orgasme biedt.

De beloning voor het orgasme is krachtig. Toch zijn de hoogtepunten van een orgasme niet zo maar op aanvraag beschikbaar. In de echte wereld met echte mensen kost het een aanzienlijke inspanning om een relatie te onderhouden die kan resulteren in een seksuele ontmoeting. Er is veel inspanning en voorbereiding nodig om tot dit hoogtepunt te komen. Dit is het punt waar pornografie Gods bedoelingen met seksuele aantrekkingskracht, opwindende en reactie, doorkruist. Het bekijken van porno met de bedoeling de seksuele opwindende te gebruiken voor de ontlading en de euforie van een orgasme, is slechts de tijdelijke oplossing van een aantal psychische problemen. Of het nu gaat om depressie, of een slecht zelfbeeld, woede, of iets anders waarin een persoon verlichting hoopt te vinden, het ritueel met porno is slechts een zeer korte termijnoplossing. Net als het eten van snoep om de honger te stillen, zo kan pornografie gebruikt worden om op een ongezonde manier de behoefte aan intimi-

teit te bevredigen. Goed bekeken stilt het niet echt de behoefte, maar veroorzaakt het eerder een grotere nood. Zelfs als je niet masturbeert, kunnen de beelden een zodanig heftig karakter hebben dat ze worden opgeslagen als herinneringen die een verwrongen gevoel van seksualiteit en realiteit voortbrengen.

Wat nu?

Als we ons realiseren dat het gebruik van porno langdurige neurologische en hormonale gevolgen in de hersenen kan veroorzaken, is de vraag: hoe nu verder? De richtlijnen die we in Gods Woord krijgen over hoe we ons seksueel moeten gedragen, zijn vrij simpel. Als we die volgen zal onze geest zich meer richten op de zaken die goed, nobel, rechtvaardig en zuiver zijn. Als we ervoor kiezen die richtlijnen voor ons handelen niet te volgen door een seksueel immoreel gedrag, dan zullen onze gedachten en ons lichaam vervuild worden. Pornografie vervuilt en bederft onze hersenen omdat het slechts *suggereert* onze behoefte aan intimiteit te bevredigen. Als we de richtlijnen van God in de Bijbel volgen zullen we beter in staat zijn om het beeld van God in ieder mens te waarderen, een gezonde kijk op seksualiteit te ontwikkelen, waardoor we elkaar respecteren in plaats van gebrui-

ken. Dat is niet alleen een geestelijke realiteit, maar ook een neurologische. Als een man en vrouw hun seksuele energie alleen tot elkaar beperken zullen ze echte verbondenheid ervaren. Dit is Gods plan voor man en vrouw, dat ze een beeld van Gods exclusieve liefde voor zijn volk weerspiegelen, als ze dat deel van zichzelf (hun reproductieve aard) voor elkaar apart zetten. Voor ieder individu is het belangrijk zich te realiseren dat de behoefte aan intimiteit verder gaat verder gaat dan alleen seksuele beloning. Als iemand tot de bedrieglijke conclusie komt dat alleen seksueel verkeer de moeite waard is voor om te leven, zal het geen verbazing wekken dat pornografie, masturbatie en promiscuïteit zullen leiden tot een cyclus van onvervulde behoeften aan intimiteit, liefde en verbondenheid. De neurologische gewoonten van dwang en verdorvenheid zijn niet zomaar ineens ontstaan, maar de verwachting is dat ze ook niet zomaar plotseling zullen veranderen. . We moeten begrijpen dat God onze belichaamde natuur en de wetten waarin het werkt, gebruikt tot ons voordeel en Zijn heerlijkheid. Ook moeten we beseffen dat Hij zich kan openbaren op een unieke manier in onze gebrokenheid. Anders gezegd: Hij laat Zijn genade en kracht zien door het proces van verlossing als we doorgaan in geloof met Hem te wandelen. Duidelijk mag en moet zijn dat onze seksualiteit geen belemmering hoeft te zijn in ons streven naar heiliging, maar zelfs gebruikt kan worden als toets bij een belangrijk doel in ons leven, namelijk gelijkvormigheid aan het beeld van Christus (Rom.8:29). Dit gaat huizenhoog uit boven de leugen van pornografie, waar mensen als seksuele objecten worden geconsumeerd. We kunnen beginnen valse intimiteit te ontmaskeren met het doel echte relaties te ontwikkelen die de waardigheid van ieder mens respecteren. Seksuele intimiteit is een complexe neurochemische, hormonale en spirituele gebeurtenis. Het is een van de meest krachtige door God gegeven middelen waardoor mensen zich kunnen verbinden. De vraag " Aan wie of wat bent u verbonden?" moet gesteld worden in de arena van seksualiteit en heeft een neurobiologisch antwoord. Er bestaat niet zoiets als 'alleen even porno bekijken'. Er bestaat geen twijfel over dat het op lange termijn ons neurologisch raakt en beïnvloedt. Welke keus we maken met deze kennis in het oefenen van heiliging of verdorvenheid is aan ons.

©Door William M. Struthers, PhD, professor in de psychologie aan het Wheaton College te Wheaton, Illinois, waar hij doceert in cursussen over Behavioral Neuroscience, mannen en verslavingen, en psychofarma-

cologie. Zijn onderzoek strekt zich uit op het gebied van seksualiteit, neuro-ethiek, de biologische basis van persoonlijkheid en de aard van integratie in de psychologie.

Dit artikel is voor het eerst verschenen in het Christian Research Journal, vol. 34, nummer 5 (2011) Voor meer info. Zie <http://www.equip.org>

©Vertaald door Gerard Feller

Opmerkingen

1. Rob Tannenbaum, "Interview with John Mayer," *Playboy Magazine* (maart 2010).
2. Lees Mercer Schuchardt, "Hugh Hefner's Hollow Victory: How the Playboy Magnate Won the Culture War, Lost His Soul, and Left Us with a Mess to Clean Up," ("Hugh Hefner's valse overwinning: Hoe de Playboy magnaat de culturele oorlog won, zijn ziel Verloor, en ons de rommel liet opruimen), *Christianity Today*, december 2003, 50-54.
3. Todd G. Morrison et al., "Exposure to Sexually Explicit Material and Variations in Body Esteem, Genital Attitudes, and Sexual Esteem among a Sample of Canadian Men" (Blootstelling aan seksueel materiaal en variaties in waardering van (visie op) lichaam, geslacht en seksualiteit onder een steekproef van Canadese mannen), *The Journal of Man Studies* 14, 2 (voorjaar 2006): 209-22 .
4. Gail Dines, Robert Jensen, en Ann Russo, *Pornography: The Production and Consumption of Inequality (Pornografie: de productie en consumptie van ongelijkheid)* (London: Routledge, 1998).
5. Harold Mouras et al., "Brain Processing of Visual Sexual Stimuli in Healthy Men: A Functional Magnetic Resonance Imaging Study" (herserverwerking van visuele seksuele stimuli in gezonde mannen: een functionele MRI- Studie), *Neuroimage* 20, 2 (oktober 2003): 855-69.
6. William M. Struthers, *Wired for Intimacy: How Pornography Hijacks the Male Brain (Wired for Intimacy: Hoe Pornografie de mannelijke hersenen kaapt)* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2009).
7. Justin HG Williams et al., "Imitation, Mirror Neurons and Autism," (Imitatie, spiegelneuronen en autisme), *Neuroscience and Biobehavioral Reviews* 25, 4 (juni 2001): 287; Sarah Archibald, "Spiegelbeeld", *NatureReviews Neuroscience* 7, 4 (januari 2006).
8. Harold Mouras et al., "Activation of Mirror-Neuron System by Erotic Video Clips Predicts Degree of Induced Erection: An fMRI Study (Activering van het spiegel Neuron System door erotische videoclipen voorspelt de mate van de opgetreden erectie: een fMRI studie), *Neuroimage* 42, 3 (september 2008): 1142-1150.

Seksualiteit, Le Secularisme*

Inleiding

Een academische website geeft jonge vrouwen advies over hoe zij een 'gelukkige losse relatie' (one nightstand**) kunnen krijgen. Het artikel adviseert om duidelijke onderlinge afspraken te maken in het aangaan van seksuele handelingen. Dan zal "de beleving van de (tijdelijke) gelegenheidsrelatie positiever zijn voor alle betrokkenen" (1).

Een blik op de biografie van de auteur laat zien dat zij een studente is aan een conservatieve christelijke universiteit! Wanneer zelfs christelijke jongeren zich laten verleiden tot seksuele gelegenheidsrelaties, is het duidelijk dat de traditionele manieren van het onderwijzen van de bijbelse moraal niet langer effectief zijn". Alleen maar afkeuren is niet genoeg. Jongeren hebben geen simpele regels nodig, maar ze willen weten *waarom* die regels nodig en nuttig zijn. Dat betekent dat ze moeten worden onderwezen in de wereldbeschouwelijke onderbouwing van de bijbelse moraal. Anders is het mogelijk

dat christelijke jongeren enerzijds oprecht zijn in hun geloof, maar anderzijds toch seculier zijn in hun gedachten en bijgevolg in hun gedragingen.

Elke seksuele moraal is afhankelijk van een daaraan voorafgaande visie op de schepping. In de westerse samenleving werd tot voor kort de schepping beschouwd als Gods handwerk, gemaakt voor Zijn doeleinden. Om een technische term te gebruiken, het christendom impliceert een *teleologische* (afgeleid van het Griekse woord *telos*, wat doel of bedoeling van iets, of ideale staat betekent) visie op de schepping. Omdat de mensen geschapen zijn naar Gods beeld, is het hun doel of opdracht om waarachtige weerspiegelingen van Gods karakter te worden. De morele wet is op te vatten als de wegenkaart die ons vertelt hoe dat doel bereikt kan worden, dus de handleiding voor de ontwikkeling en groei naar Gods ideaal. Die handleiding is, uiteraard, voornamelijk afgeleid uit wat God in de Bijbel aan ons heeft doorgegeven. Maar

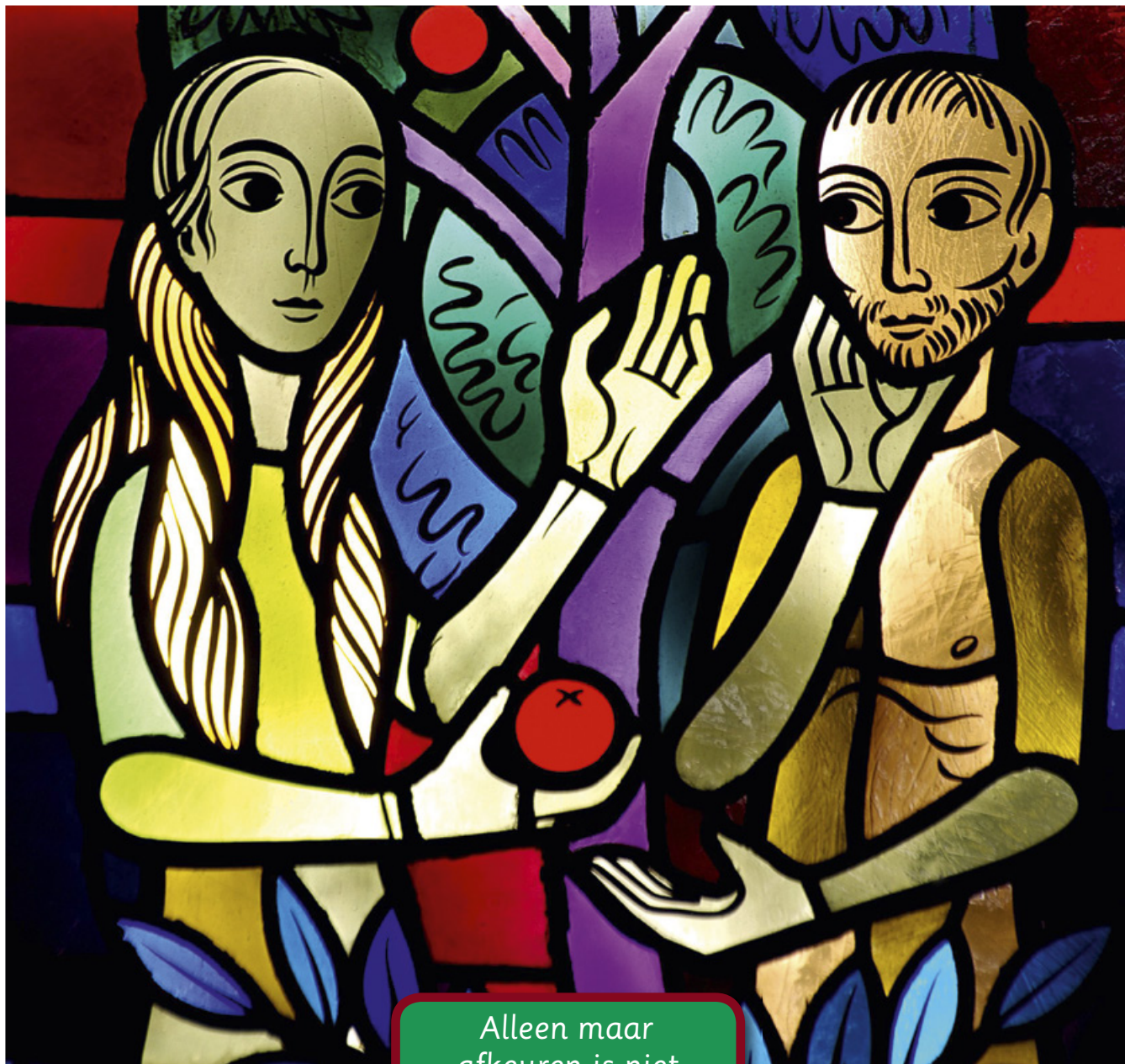
een andere bron is de schepping zelf. We kunnen tekenen in de schepping zien die Gods oorspronkelijke doel aanwijzen, sporen van Gods beeld, die zelfs in een gevallen wereld aanwezig blijven. Om een voorbeeld te geven, de biologische overeenkomst tussen het mannelijke en het vrouwelijke is niet een evolutionair toeval. Het is een deel van de oorspronkelijke schepping die door God als 'zeer goed' genoemd werd, moreel goed. Zo biedt het een referentiepunt voor de moraal. Onze fysieke anatomie signaleert een goddelijk doel voor mannen en vrouwen om een verbond voor wederzijdse liefde te sluiten en het verwekken en koesteren van nieuw leven. De bijbelse seksuele moraal is niet willekeurig. Het weerspiegelt het doel waarvoor we geschapen werden.

Schepping of evolutie?

Seculiere moraal daarentegen berust op een visie die het doel van de schepping verwerpt, en alleen blinde, materiële krachten erkent. Historisch gezien was Charles Darwin het keerpunt. De centrale

ugens en

Alleen maar afkeuren is niet genoeg.

elementen in zijn theorie (willekeurige variaties, uitgezift door het mechanische proces van natuurlijke selectie) werden uitdrukkelijk naar voren gebracht om zich te ontdoen van het concept van het doel of ontwerp in de biologie. Zoals cultuurhistoricus Jacques Barzun schrijft, “is Darwins kenmerkende stelling de ontkenning van doel(gerichtheid)”. (2)

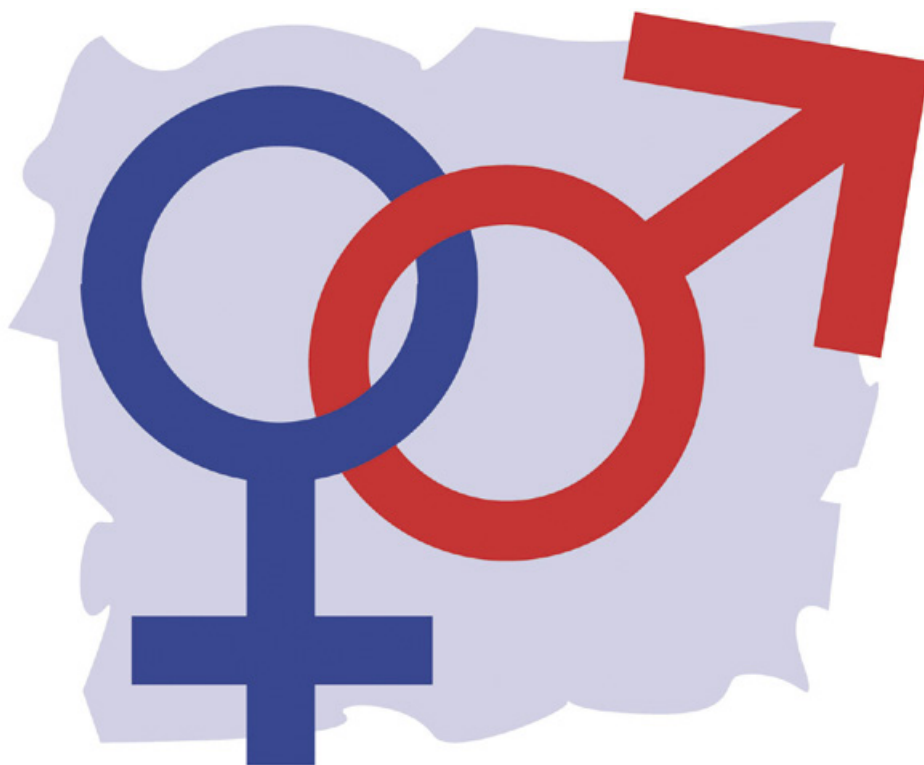
Dit had ingrijpende morele implicaties. Want als de schepping niet het maaksel was van een persoonlijke God, dan droeg het niet langer meer de tekenen van Gods goede bedoelingen, hetgeen betekende

dat het niet langer een basis voor morele waarheden zou zijn. De volgende stap was cruciaal: omdat men dacht dat de natuur niet Gods wil openbaarde, werd het als een moreel neutraal gebied gezien waaraan de mens *zijn* wil kon opleggen. Er was immers niets in de natuur dat de mens moreel kon verplichten om te respecteren. Het was slechts het ruwe materiaal om te worden gemanipuleerd en gecontroleerd om menselijke behoeften en voorkeuren te dienen.

Losgeraakt van de basis

Hoe verklaart deze geschiedenis de opkomst van een liberale seksuele moraal? Het menselijk lichaam is uiteraard een deel van de schepping en daarom kan ook dat gezien te worden als ruw materiaal dat onderworpen wordt aan de keuzes van de autonome mens. Om met de woorden van Roger Lundin van Wheaton College te spreken, werden zowel de schepping als het lichaam omgezet naar “in wezen amorele mechanismen die kunnen worden gebruikt voor welke persoonlijke doeleinden dan ook” (3). Met andere woorden, omdat het menselijk lichaam

geen wezenlijk doel heeft of dient, kunnen we het gebruiken zoals we het zelf willen.

Maar wie is deze ‘wij’, dat kiezende en beheersende zelf dat het lichaam voor eigen doeleinden gebruikt? Want ook al pretendeert zij modern te zijn, toch heeft het liberalisme verrassende affiniteiten met de filosofie van Plato in de antieke wereld. Plato leerde een dualisme waarin de ziel het lichaam als instrument gebruikt om invloed op de wereld uit te oefenen, net zoals een bestuurder een wagen bestuurt. Een bijgewerkte versie van het dualisme is afkomstig van René Descartes. Filosoof Daniel Dennett (die zelf het dualisme verwerpt) legt uit: “Sinds Descartes in de zeventiende eeuw hebben we een visie op het ik gehad als een soort onstoffelijke geest die een lichaam bezit en reguleert op de manier waarop men een auto bezit en bestuurt”. (4) Dat wil zeggen dat de meeste moderne mensen het menselijk lichaam onbewust zien als een vorm van eigendom dat kan worden gebruikt en gemanipuleerd om de eigen verlangens te dienen. Wat betekent deze dualistische visie in de praktijk, vooral in de seksuele praktijk? Het heeft de verwachting gewekt dat men vrij is om het lichaam te gebruiken zoals men wil, zonder dat er ernstige

gevolgen zouden ontstaan. Kortom, dit heeft geleid tot de ‘one nightstand’ cultuur van losse seksuele relaties.

“Wat die losse relaties uniek maken, is het gegeven dat degenen die ze aangaan het erover eens zijn dat er geen verplichting, geen exclusiviteit, geen gevoelens zullen zijn”, aldus een artikel in de *Washington Post*. (5) Per definitie, die tijdelijke, losse relaties (one nightstands) zijn puur fysieke ontmoetingen zonder de verwachting dat een persoonlijke relatie zal ontstaan. ‘One nightstand’ partners worden aangeduid als ‘vrienden met voordelen’, maar dat is een eufemisme, want ze zijn zelfs niet eens echt vrienden. De ongeschreven etiquette is dat je elkaar niet ontmoet om gewoon te praten of samen tijd door te brengen, vertelt een artikel in de *New York Times*. “Je houdt het gewoon puur seksueel, en op die manier hebben mensen niet gemengde verwachtingen, en doet het niemand pijn”. (6) Echter natuurlijk komt het voor dat er mensen zijn die wél innerlijk gewond raken. Hetzelfde artikel citeert een tiener genaamd Melissa die depressief werd omdat haar ‘one nightstand’ partner net met haar had gebroken.

Dualisme

In de praktijk kunnen mensen zichzelf niet los zien van hun lichaam. *Het Rolling Stone Magazine* interviewde een student die het probleem zakelijk weergaf: mensen “nemen aan dat er twee zeer verschillende elementen in een relatie zijn, een emotionele en een seksuele, en ze doen alsof er duidelijke grenzen daartussen bestaan”. (7) Herkent u de taal van het

dualisme (de opvatting dat een menselijk wezen bestaat uit twee van elkaar onafhankelijke systemen, geest en lichaam, zodat de psychische en fysieke verschijnselen in wezen van elkaar onafhankelijk zijn en verschillend van natuur; <http://www.woordenboek.nl/woord/dualisme>)? Jongeren zijn gaan geloven dat seksuele relaties alleen fysiek kunnen zijn, en losgekoppeld kunnen worden van de geest en de emoties.

Filosofen illustreren het dualisme vaak met de afbeelding van twee verdiepingen in een gebouw. In de onderste verdieping is het lichaam, dat sinds Descartes wordt beschouwd als een biochemische machine, in de bovenste verdieping is het innerlijk, dus met een duidelijke scheiding tussen die twee.

Het innerlijk

Geest en emoties

Het lichaam

Biochemische machine

George Bernard Shaw herkende het probleem in zijn stuk *Too True to Be Good* (te waar om goed te zijn) uit 1931. “Als mannen en vrouwen alleen maar met elkaar afspraken maken voor een beetje plezier, vinden ze meer dan ze hadden afgesproken, omdat mannen en vrouwen zowel een hoogste verdieping als een begane grond hebben”, zegt iemand. “Je kunt niet het een hebben zonder het ander. Ze proberen het altijd wel, maar het werkt niet zo”. De jongeren van vandaag proberen nog steeds het een zonder het ander te hebben. Maar het werkt nog steeds niet zo.

Het feit dat het niet werkt heeft ons uiteraard iets te vertellen. Het betekent dat de ‘one nightstand’ cultuur berust op een verkeerd begrip van de menselijke natuur. Mensen proberen om te leven vanuit een wereldbeeld dat niet past bij wie ze werkelijk zijn.

Omdat de mens geschapen is naar Gods beeld, zal zijn ervaring nooit helemaal passen bij een seculiere visie op de menselijke natuur. In de praktijk zullen niet-christenen altijd geconfronteerd worden met een bepaald punt van tegenstrijdigheid tussen hun seculiere wereldbeeld en hun ervaringen in het werkelijke leven. Deze tegenstrijdigheid biedt een opening om in te zien dat het seculiere wereldbeeld barsten vertoont. Het slaagt er niet in om het menselijk leven met al zijn ervaringen te verklaren. Jonge mensen zoals Melissa proberen om te leven vanuit een wereldbeeld dat niet past bij hun waard, en het verscheurt hen met als gevolg pijn en verdriet.

* Secularisme is de opvatting dat religie en geloof geen invloed behoren uit te oefenen op de maatschappij. Secularisme moet worden onderscheiden van secularisatie (verwereldlijking of ontkerkelijking)

In de praktijk
kunnen mensen
zichzelf niet los zien
van hun lichaam.

Het niet respecteren van het lichaam

Hetzelfde destructieve wereldbeeld verklaart de huidige acceptatie van homoseksualiteit. Zelfs in kerken zien veel jongeren niet in waarom homoseksuele activiteit moreel verkeerd is. De bijbelse afwijzing van homoseksualiteit wordt duidelijk(er) als we het impliciete wereldbeeld, namelijk een mensonterend dualisme, begrijpen. Bedenk dat biologisch en fysiologisch gezien mannen en vrouwen duidelijk tegenhangers van elkaar zijn. De mannelijke seksuele en reproductieve anatomie is duidelijk ontworpen en bedoeld voor een relatie met een vrouw, en vice versa. De homoseksuele praktijk veronachtzaamt dat heldere ontwerpgegeven dat in de structuur van ons lichaam is ingebouwd. Daardoor respecteert het niet onze fysieke anatomie. In wezen zegt het dat de anatomie geen intrinsiek doel heeft of kent, maar slechts een mechanistische systeem van klieren en organen, dat men kan gebruiken zoals men zelf wil.

Dat betekent dat de homoseksuele praxis

van individuen vraagt hun eigen biologie tegen te spreken. Het verbreekt iemands seksuele gevoelens van zijn of haar biologische identiteit als man of vrouw, hetgeen een zelf-vervreemdend en fragmenterend effect heeft op de menselijke persoonlijkheid. Sommige christenen menen dat God sommige mensen als homoseksuelen heeft geschapen. Maar als dat zo is, zegt Tim Wilkins van Cross Ministry (zelf een voormalig homoseksueel), dan “heeft God een wrede grap met hen uitgehaald. Hij heeft hun gedachten en emoties zo gestuurd dat ze zich tot hetzelfde geslacht aangetrokken voelen terwijl Hij hun fysiologie in directe tegenstelling tot die aantrekking heeft geschapen”. (8)

En die vervreemding zal niet stoppen. De acceptatie van homorelaties leidt tot een volledig postmoderne opvatting van seksualiteit die beweeglijk en veranderend

is in de tijd. In mijn boek *Saving Leonardo* citeer ik een psychotherapeut die wees op het probleem van mensen die als homoseksueel uit de kast waren gekomen, maar later weer aangetrokken werden tot heteroseksuele relaties. Dus wat *ben* ik, vroegen ze zich af. De reactie van de psychotherapeut was, dat je er in wezen geen zorgen over moest maken, want het is toch prima als je je seksuele identiteit veranderen als je dat wilt. Om het in zijn woorden te zeggen: “Moderne mensen willen niet in een hokje, bijvoorbeeld homo, hetero, lesbisch of biseksueel, geplaatst worden. Nee, ze willen vrij zijn om van gedachten te veranderen”. (9) Deze opvatting van de seksualiteit is volgens de psychotherapeut een uitdaging voor de oude, modernistische manier van denken dat je geboren bent met een geslacht dat niet verandert, omdat het geworteld is in onze biologische identiteit. In plaats daarvan bewegen we naar een postmoderne opvatting dat het geslacht is iets wat ik zelf kan kiezen, onafhankelijk van de biologie. Het gevolg is dat ik gisteren hetero

had kunnen zijn, vandaag homoseksueel en morgen misschien biseksueel. Iemands psychoseksuele identiteit wordt voortdurend gezien als in beweging zijnde.

In feite wordt de menselijke natuur gezien als een sociale constructie, iets wat we ontwikkelen in de loop van de tijd. We kunnen deze visie *liberalisme* noemen. Daaronder verstaat Peter Berkowitz, die zichzelf een liberale filosoof noemt: “Elke generatie van liberale denkers” richt zich op “dimensies van het leven die vroeger als door de natuur vastgelegd werden gezien”, en proberen ze aan te tonen dat ze in werkelijkheid afhankelijk zijn van de menselijke wil en kunnen worden gereproduceerd”. (10) Met andere woorden, de vorige generaties dachten dat er een vaste, universele menselijke natuur bestond die een door God gegeven teleologie weergaf. Bijvoorbeeld, men dacht dat het heteroseksuele huwelijk was geworteld in de menselijke natuur. Het was de manier waarop de mens was gemaakt om te functioneren.

Daarentegen ontkent het liberalisme dat er sprake is van een vaste of universele

menselijke natuur. Mensen worden gezien als een toevallige configuratie van materie, een product van blinde evolutionaire krachten. Het huwelijk wordt beschouwd als een sociaal gedrag dat evolueerde omdat het zich aanpaste aan een bepaald punt in de evolutionaire geschiedenis. Het wordt niet als inherent aan de menselijke natuur gezien. In feite is er geen menselijke natuur, zegt het liberalisme, daarom zijn we vrij om het huwelijk te herdefiniëren zoals we wensen. Het staat open voor een onbepaalde menselijke wil en reproductie.

Welke geslachten ben je geweest?

De hierboven genoemde afwijzing van de menselijke natuur heeft steeds groter wordende implicaties. Een actueel thema is het transgenderisme, een beweging die het onderscheid tussen mannelijke en vrouwelijke identiteit verwerpt als een sociale constructie. Verschillende universiteiten bieden nu aparte badkamers, huisvesting en sportteams voor transgender studenten die zich niet identificeren als mannelijk of vrouwelijk. De *New York Times* meldt dat sommige scholen niet meer aan hun leerlingen vragen om ‘man’

of ‘vrouw’ in te vullen op hun gezondheidsformulier. In plaats daarvan worden ze gevraagd om “een beschrijving van de geschiedenis van hun geslachtsidentiteit” te geven. (11) Dus de vraag: welke geslachten ben je in de loop van je leven geweest?

Het geslacht is een vloeibaar, niet gebonden, begrip geworden, volledig los van de fysieke anatomie. Dit wordt meestal gepresenteerd als bevrijdend, een manier om je eigen identiteit te creëren in plaats van het aanvaarden van de identiteit die je cultureel is toegewezen. Een paar jaar geleden werd er in Californië een wet aangenomen die scholen verplicht om transgender studenten in staat te stellen

** Gelegenheidssex- of ‘hook up’ -relaties zijn bepaalde menselijke seksuele relaties buiten de context van een romantische relatie. Het kan betrekking hebben op buitenechtelijke seksuele relaties, gelegenhedenrelaties, eenmalige afspraken, meervoudige relaties, prostitutie of partnerruil.

Het geslacht is een vloeibaar, niet gebonden, begrip geworden, volledig los van de fysieke anatomie.

gebruik te maken van het toilet of de kleedkamer van hun gewenste geslacht, ongeacht hun anatomische geslacht. De nieuwe wet (12) heeft het geslacht van een student gedefinieerd als “geslacht-gerelateerd uiterlijk en gedrag *al dan niet stereotiep geassocieerd met het bij de geboorte toegewezen geslacht van de persoon*”. (13) Merk op dat wordt verondersteld dat het geslacht van een persoon wordt ‘toegewezen’, alsof het iets puur willekeurig is in plaats van een anatomisch feit. De wet wordt gebruikt om een postmoderne visie aan de mens op te leggen. Deze visie ontkennt elke wezenlijke waarde van de unieke biologische vermogens die bij een man of vrouw horen. Fysieke anatomie wordt als onbeduidend, onbelangrijk gezien en volledig irrelevant voor de geslachtidentiteit. Een basisschool in Oakland leert jonge kinderen dat “geslacht niet inherent noch uitsluitend verbonden is met iemands fysieke anatomie.” (14) Dit is een uitermate respectloze visie op het fysieke lichaam.

Een en ander brengt ook de mensenrechten in gevaar. Rechten zijn gebaseerd op de erkenning dat er bepaalde niet-onder-

handelbare gegevens in de menselijke natuur zijn, die de overheid verplicht is te respecteren. Maar als de menselijke natuur zelf slechts een sociale constructie is, die we met inbegrip van onze psychoseksuele identiteit gaandeweg kunnen aanpassen, dan is er niets in het individu dat de staat verplicht is te respecteren en dus is er geen basis voor onvervreembare mensenrechten. Als Amerika praktijken aanvaardt zoals het homo-‘huwelijk’ zal dit het bijbehorende wereldbeeld doen veranderen, namelijk de herdefiniëring van de menselijke persoonlijkheid als een louter sociale constructie, die de deur opent naar een onbegrensde overheidsinvloed, want er is geen menselijke natuur die door een onderdrukkende overheid zou kunnen worden beledigd.

God houdt van de materiele werkelijkheid

Ironisch genoeg worden christenen en anderen die de gegevens van de men-

selijke seksualiteit respecteren bestempeld als preuts en puriteins wegens hun ‘onderdrukkende’ seksuele moraal. Maar het bijbelse wereldbeeld kent juist een veel hogere waardering van het lichaam dan de seculiere functionele visie. Het biedt de zeer positieve bevestiging dat de materiële wereld door God is geschapen, dat het uiteindelijk door God heel gemaakt zal worden, en dat God zelfs geïncarneerd (vlees is geworden) was in een menselijk lichaam.

In de antieke wereld waren deze bijbelse beweringen zo verbazingwekkend dat de gnostici ze afwezen. Zij leerden dat Jezus een avatar was die alleen maar een menselijk lichaam *leek* te hebben. Ze konden het idee van een Schepper die van de materiele werkelijkheid houdt omdat Hij die geschapen heeft, een God die onze materiële, biologische, seksuele aard bevestigt, niet accepteren. Vandaag is het, in een onverwachte wending van de geschiedenis, weer het christendom, dat een hoge en holistische kijk op de mens verdedigt.

Helaas laten de meeste kerken niet een

hoge dunk op de mens zien. Uit een in 2007 gehouden enquête van het onderzoeksinstituut Barna onder volwassen kerkgangers onder de leeftijd van dertig jaar bleek dat ongeveer vijftig procent van hen zei dat zij het christendom zagen als veroordelend, hypocriet, en te politiek. Dit waren geen critici van buiten de kerk, maar jonge mensen die in de kerken zaten. Bovendien bleek uit de studie dat deze generatie “een grotere mate van kritiek in de richting van het christendom liet zien dan de vorige generaties”. Nergens is dit meer waar dan met betrekking tot hete hangijzers zoals seksualiteit. Alleen door het dieper graven onder de oppervlakte en opnieuw de aandacht te richten op het niveau van het wereldbeeld, kunnen we aan jongeren laten zien waarom seculiere standpunten over seksualiteit schadelijk en vervreemdend zijn. Goed letten op het wereldbeeld geeft ons de middelen om een positieve benadering te ontwikkelen die liefde en zorg uitdrukt voor mensen die gevangen zitten in destructieve levenspatronen.

© Nancy Pearcey

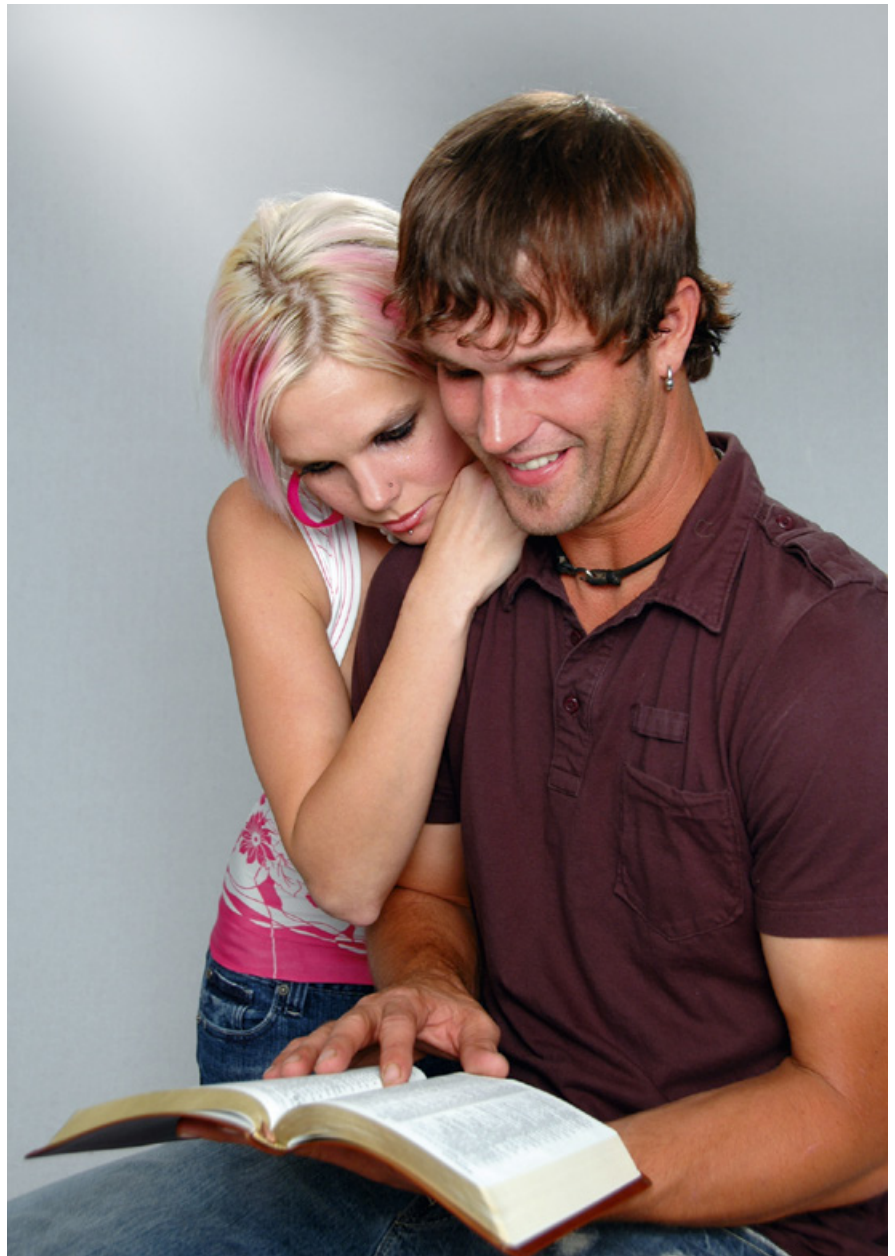
Dit artikel verscheen voor het eerst in het ‘Christian Research Journal’, volume 34, nummer 04 (2011), Christian Research Institute.

©Vertaald door Piet Guijt

Literatuurverwijzingen:

1. Ally Karsyn, “The Drunken Hookup Double Standard,” *Her Campus*, 30 april 2011.
2. Jacques Barzun, *Darwin, Marx, Wagner: Critique of a Heritage* (New York: Little, Brown, and Company, 1941), 11.
3. Roger Lundin, *The Culture of Interpretation: Christian Faith and the Postmodern World* (Grand Rapids: Eerdmans, 1993), 102.
4. Daniel Dennett, “The Origin of Selves,” *Cogito* 3 (Herfst 1989): 163–73.
5. Kathy Dobie, “Going All the Way,” *Washington Post*, 11 februari 2007..
6. Benoit Denizet-Lewis, “Friends, Friends with Benefits, and the Benefits of the Local Mall,” *New York Times Magazine*, 30 mei 2004, <http://www.nytimes.com/2004/05/30/magazine/friends-friends-with-benefits-and-the-benefits-of-the-local-mall.html>.
7. Janet Reitman, “Sex and Scandal at Duke,” *Rolling Stone*, 1 juni 2006.
8. Tim Wilkins, “Cruel Joke or Medical Anomaly?” http://www.crossministry.org/index.php?option=com_content&view=article&id=69:cruel-joke-or-medical-anomaly-proponents-of-same-sex-qmarriageq-owe-us-an-nswer&catid=35:published&Itemid=65.
9. Bret Johnson, geciteerd door Laura Markowitz, “The Postmodern Queer Identity Movement,” *Utne Reader*, september / oktober 2000.
10. Peter Berkowitz, “Rediscovering Liberalism,” *The Boston Book Review*, maart 1995.
11. Fred Bernstein, “On Campus, Rethinking Biology 101,” *The New York Times*, 7 maart 2004.
12. http://leginfo.public.ca.gov/pub/07-08/bill/sen/sb_0751-0800/sb_777_bill_20070409_amended_sen_v98.html.
13. http://www.aroundthecapitol.com/Bills/AB_887/20112012/.
14. Russ Jones, “Parents Defenseless against Gender ‘Diversity Training,’” *OneNewsNow*, 26 mei 2011.

Nancy Pearcey’s nieuwste boek is *Saving Leonardo*, waarop dit artikel is gebaseerd. Ze is ook de auteur van de bekroonde bestseller *Total Truth: Liberating Christianity from Its Cultural Captivity (Volledige waarheid: het christendom bevrijden uit zijn culturele gevangenschap)*. Pearcey doceert momenteel op het Rivendell Sanctuary.

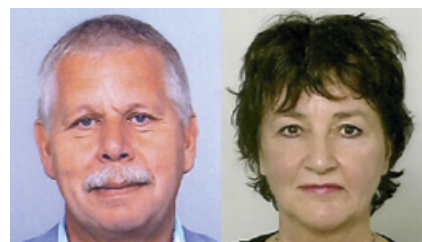
Christelijke assertiviteitstraining najaar 2014

de cursus hoort een uitgebreid (153 blz) cursus-en werkboek wat in de loop der jaren aangepast is aan de ervaringen van de cursus.

Cursusleiding

- Gerard Feller, psychosomatische fysiotherapeut en pastoraal counselor
- Coby Feller, psychosomatisch oefen-therapeute

Wanneer

Data training 2014 (maandagavonden 19.30-22.00uur):

- September: 15, 22, 29
- Oktober 6, 13, 27
- November 3, 10, 24
- December:1

Data training 2014 (dinsdagmiddagen 13.00- 15.30 uur):

- September 16, 23, 30
- Oktober: 7, 14, 28
- November:4, 11, 25
- December 2

Waar

De cursussen worden gegeven in het therapeutisch centrum Oudewater, Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater. Voordat men op deze cursus kan inschrijven, dient er een intakegesprek plaats te vinden, waarin er wederzijds afgestemd wordt of de cursus wel voor u geschikt is. Verder wordt de motivatie getest om daadwerkelijk in de praktijk ook met deze cursus van 10 avonden/middagen te gaan werken U kunt zich Inschrijven of meer info vragen via tel. (0348) 561419 of 563359.

Stuur ons een email naar info@pastoraat.com voor meer informatie of om u op te geven voor de cursus, of bel telefoon 0348-561419 of 563359

Kosten

De cursuskosten bedragen inclusief intake en uitgebreide cursusmap 325euro (alleen voor particulieren) Voor echtparen 50euro korting per persoon te voldoen voor aanvang van de cursus op bankrekening NL52RABO035.23.13.498 tnv G.P.M. Feller te Oudewater. Veelal vergoeden bedrijven en instellingen deze cursus.

Echtparen korting!

10 maandagavonden of 10 dinsdagmiddagen Vanaf sept. 2014 starten er weer twee nieuwe trainingen. Maandag 15 sept-1december(10 avonden) en dinsdag16 sept. -2 dec.i. (10 middagen). Deze training waarin sociale vaardigheden, gecombineerd worden met christelijke identiteit, is uniek in zijn opzet. Hoe ga je als christen om met grenzen op je werk, in familie, met vrienden en met God? Naast emotionele intelligentie wordt veel aandacht geschonken aan conflicthantering en identiteit.

Cursusinhoud

In de cursus die uitgaat van een Bijbels mensbeeld komen zaken aan de orde zoals:

- Je identiteit als Christen
- Hoe kan ik voor mezelf opkomen en wat is het verschil met “de onderste weg gaan”;
- Hoe leer ik sociale vaardigheden en non verbale communicatie;
- Hoe kan ik spanningen in het samenleven met anderen onder controle krijgen en houden?;

- Hoe ga ik om met mijn gevoelens en de gevoelens van anderen?;
- Hoe leer ik op de juiste wijze als Christen te communiceren en grenzen te stellen?;
- Hoe ga ik om met agressiviteit

Leermethodes voor deze training zijn:

- De verschillende soorten rollenspelen,
- Bijbelse voorbeelden en mogelijkheden voor oefeningen,
- Verbale en non- verbale communicatie training,
- Ontspanningstechnieken, groeps gesprekken,
- Bijbelstudies en huiswerkopdrachten.

In sommige lessen wordt gebruik gemaakt van videotraining.

Iedere les bestaat uit een theoretisch gedeelte waarin verschillende hulpmiddelen die tot een betere assertiviteit leiden besproken en beoefend worden. En na de pauze in de subgroepen worden praktische situaties geanalyseerd, besproken en beoefend. Ook komt iedere les een oefening in christelijke identiteit terug. Bij

Lichaamstaal en pastoraat

Studiedag op 17 mei te Oudewater

In de christelijke hulpverlening kan vaak op een betere effectieve wijze gebruik gemaakt worden van een gedegen kennis van lichaamstaal. Dit kan als de therapeut of pastoraal werker eerder de 'micro-signalen' van cliënten opmerkt en deze beter leert te observeren. Voor de cliënt is dit van belang omdat hij/zij daardoor instaat is zichzelf beter te leren kennen en bovendien handvaten krijgt voor een betere communicatie en omgaan met emoties. Vaak is een belangrijk onderdeel van de problematiek van een confidant een slechte emotionele ontwikkeling. Ook

hier wordt op deze dag aandacht besteed. Het volmaakte emotionele leven van Jezus en zijn lichaamstaal is een belangrijk voorbeeld.

Verder komen veel facetten van lichaamstaal aan de orde, o.a. hoe we omgaan met ruimtes, mimiek, reflecteren, intonatie, gebaren, houding en beweging welke implicaties dit heeft in de begeleiding en hoe we het praktisch door middel van oefeningen kunnen aanwenden. Naast de theorie bestaat deze studiedag ook uit het praktiseren van enkele toepassingen. Dit via nonverbale oefeningen en een oefenprogramma op de computer. Het programma

ma is van 10.00 uur tot 16.00.. Kosten zijn inclusief reader Deze dag is bedoeld voor iedereen die werkt in hulpverlening en of pastoraat. Iedere deelnemer krijgt na afloop een certificaat van deelname uitgereikt.

Info/opgave St.Promise, Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater
Tel 0348-563359, 567670 of via e-mail info@pastoraat.com Kosten: Inclusief uitgebreide reader € 47,50- te voldoen vóór 7 mei op rek NL52RABO0352313498 tnv G.P.M. Feller onder vermelding lichaamsstaal voorjaar 2014

Pastorale cursus:

Toetsen van alternatieve en complementaire geneeswijzen

Zaterdag 24 mei Prijs inclusief 3 boeken, hand outs € 75!

Inleiding

In iedere kerk of gemeente komen in het pastoraat vaak vragen over hoe om te gaan met veel alternatieve en complementaire geneeswijzen. Vaak wordt niet herkend dat een geestelijke groei in geloof belemmerd wordt door verkeerde bindingen, die ontstaan door occulte contacten in de gezondheidszorg. Ook in het evangeliseren het bereiken van mensen buiten de kerk kan dit een belemmerende factor zijn. Deze cursus geeft inzicht in het denken en handelen van veel van de 'verkeerde alternatieven' Juist omdat er tegenwoordig veel occulte technieken in de reguliere gezondheidszorg geïntegreerd worden is meer up to date kennis noodzakelijk. Stichting Promise heeft in de afgelopen 30 jaar die kennis verzameld en

steeds geactualiseerd. Het is een onmisbaar gereedschap in het uitvoeren van een pastorale bediening, anderen niet in het pastoraat werkzame belangstellenden zijn ook van harte welkom

Cursus informatie

- 24 mei van 10.00-16.00uur
- De cursus wordt gehouden in het Therapeutisch centrum Oudewater Lange Burchwal 80, 3421 SM, tel. 0348 563359 of 567670
- Docent: Gerard Feller
- Kosten: à € 75,- inclusief alle hands out, 3 boeken, koffie/thee, minimum aantal deelnemers 8 maximum 15
- De drie boeken zijn: New Age, esoterie en evangelie 2 Tussen Waan en Werkelijkheid, 3 Toetst alles, waarheid en leugen in de christelijke gemeente
- Deelnemers ontvangen een certificaat van deelname

Programma

- 10.00-11.15 uur - Inleiding gezondheid, mensbeelden, Yoga: oude en nieuwe technieken, bijbelse toetsing + vragen.
- 11.15-12.15 uur - Taoistische geneeswijzen zoals: acupunctuur, Feng Shui, Voetreflexologie, Iriscopie
- 12.15-13.00 uur - Lunchpauze
- 13.00-14.00 uur - Magnetisme en kosmische energie zoals: magnetisme, Reiki, Therapeutic Touch, Chakra-

balancing, homeopathie, bijbelse toetsing+ vragen

- 14.00-15.00 uur - Bewustzijn veranderende methodes zoals : hypnose, visualisatie en geleide fantasie, nlp= neuro linguistisch programmeren, bijbelse toetsing + vragen
- 15.00-15.15 uur - Pauze
- 15.15-16.00 uur - Weg tot bevrijding, bijbelse alternatieven, Hoe kan ik helpen.
- 16.00 Afsluiting, uitreiking certificaat

Opgave

Praktijk Hulpverlening "heel de mens"
Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater
3421 SM Oudewater tel 0348 561419 of 567670
info@pastoraat.com

U kunt zich inschrijven door à € 75,- overmaken op bankrekening 352313498 van G.P.M. Feller onder vermelding: 24 mei 2014

You tube kanaal met alle oude diapresentaties

Stichting Promise bestaat dertig jaar! Ter gelegenheid van dit jubileum hebben we de diapresentaties van 30 jaar geleden op een youtube kanaal gezet. Het waren voor die tijd technisch up to date presentaties met dia's in overvloed en gesproken tekst met achtergrond muziek en geluiden. We hebben de oude videobanden waar deze diapresentaties op stonden verzameld en gedigitaliseerd. Natuurlijk zijn de kwaliteit van video en audio niet te vergelijken met de kwaliteit van tegenwoordig. Toch zijn de presentaties nog steeds inhoudelijk de moeite waard. U kunt ze vinden via www.youtube.nl en bij de zoekfunctie intypen : gerard feller.

U kunt daarin de volgende studies vinden:

- **Geest,ziel en lichaam** (1980) een studie van een bijbels mensbeeld.
- **Israel-Gemeente-beloften** deel 1,2,3 zijn diapresentaties waarmee we als Stichting Promise ruim 30 jaar geleden door het land gingen. Het beschrijft de relatie van het oudtestamentische Israel in relatie met de Here God als een voorwaardelijk huwelijk, wat gestrand is maar waar beloften zijn voor een nieuw huwelijk voor het gelovige Israel. In het tweede en derde deel wordt de relatie van de gemeente van Jezus Christus in deze tijd beschreven als lichaam van Christus.
- **Stress deel 1,2,3** Ruim 30 jaar geleden hebben duizenden mensen deel genomen aan weekenden Bijbels omgaan met stress. Het programma bestond uit verantwoordde lichaams-oefeningen op het gebied van spierspanning, ademhaling en houding. Daarnaast waren er Bijbelstudies, een avond lofprijzing en meditatie. Een zondagsdienst met als thema Bijbels omgaan met stress. Tijdens de gemeenschappelijke maaltijden was er gelegenheid tot getuigenissen. Veel werd er ook gezongen Het waren zeer

opbouwende weekenden waar onder andere de diapresentaties van stress vertoond werden die op het eind van dit videogedeelte vertoond worden.. (het tweede deel kunt u elders op dit you tube kanaal vinden.) Hoewel de beelden en audio kwalitatief minder zijn dan tegenwoordig zijn ze nog zeer de moeite waard. Aan de weekenden werkten o.a. mee Flip ter Borg en Ton van Loon. Tekst: Gerard Feller Techniek Johan Nagtegaal

- **Achtergronden van klassieke yoga in bijbels perspectief** dl 1, 2 en 3 Dit is een 35 jaar oude diapresentatie waarmee we als beginnende stichting Promise door het land gingen om te wijzen op de gevaren van de geest achter de klassieke yoga oefeningen en hun uiteindelijke doelstellingen. Het beeld en geluid zijn niet van dusdanige kwaliteit als we nu kennen, toch is het kijken en luisteren naar deze diapresentatie nog zeer de moeite waard. Het beste is deze presentatie te bekijken in klein beeld (niet full screen)

- **Bijbelse en medische bezwaren tegen klassieke acupunctuur** dl 1,2,3 Dit klankbeeld is ruim van 30 jaar geleden gemaakt voor de stichting promise. Het laat zien dat de diagnose uiteindelijk via polsdiagnostiek op filosofische grondslag (Taoistisch) gesteld wordt en geen medische basis heeft.
- **Edelsteentherapie, edele therapie? Deel 1 en 2**
Het was bedoeld voor informatie aan de jeugd met een evangelische boodschap. De dia's zijn wat gedateerd maar de boodschap is nog steeds van belang. ©Tekst : Gerard Feller techniek: Johan Nagtegaal Door de slechte beeldkwaliteit kunt u het beste het diaklankbeeld in een klein beeld bekijken (niet full screen)
- **Opkomst en ondergang van new age** deel 3 naar de andere delen wordt nog gezocht Dit drieluik laat zien dat de new age beweging een belangrijk onderdeel is van een andere wereldorde. We geloven dat de eindtijd voor de komst van de antichrist gepaard gaat met grote veranderingen namelijk 1) een nieuwe wereldorde 2) een nieuwe wereldregering 3) een nieuwe wereldgeloof en 4) een nieuwe wereldheerser
- **Lezing 'Werk in uitvoering'** van Gerard Feller op de 'mannendag' in de Bethel kerk te Drachten.deel 1 en 2
- **Occultisme in de gezondheidszorg** deel 1 en 2 Lezing van Gerard Feller, voorzitter Stichting Promise op de proclamatie dag van Schreeuw voor Leven opgenomen door Family 7 in 2008
- **Bijbels omgaan met stress** deel 1 en 2 Een lezing op de Reveille weken 2008 met gebarentolk
- **De verandering E.O. deel 1 en 2** uitzending met Feike te Velde getuigenis van Gerard Feller

Evangelisatie 3.0

Een steeds belangrijker deel van evangelisatie speelt zich af in het digitale universum. We produceren via het internet met gemak ieder jaar meer dan de totale productie van info van de voorgaande 5000 jaar. Enkele cijfers: in 2012 waren er 2,4 miljard internetgebruikers wereldwijd. Er werden gemiddeld dagelijks 144 miljard e-mails verstuurd. Er zijn 246 miljoen geregistreerde domeinnamen. In Nederland zijn 9 miljoen facebookgebruikers. Dagelijks worden er 350 miljoen foto's op internet gezet via bijvoorbeeld via Flickr en Instagram. De totale digitale informatie dwz alle websites, e-mail, documenten, video's, telefoontjes, surveillance foto's, banktransacties, winkel scan en andere digitale records wordt jaarlijks geschat op 2500 exabyte (één exabyte is één miljard gigabyte). Van die 2,4 miljard internetgebruikers zijn er vele zoekende. Internet speelt een enorme rol bij het verlenen van spirituele informatie. Als we onze strategieën voor evangelisatie niet aanpassen aan 'global village' dan missen we de grootste kans in de wereldgeschiedenis. Een van de belangrijkste middelen in die spirituele zoektocht zijn zoekopdrachten bij Google, Yahoo of MSN. (SEO, Search engine Optimization) Evangelisatie op internet is niet alleen voorbehouden aan grote of kleine christelijke stichtingen. Iedereen kan via sociale media en websites creatief evangeliseren met zoekopdrachten die naar uw website leiden. U zou verbaasd staan om te ontdekken hoeveel zoekende en gekwetste mensen zoekopdrachten typen als: "God help me", "Ik haat mijn leven", "Waarom ik, God?" etc. Een zoekopdracht als "God help me" moet vaak duidelijk zichtbaar zijn op een gerelateerde webpagina. Bij de social media hebben in de afgelopen jaren honderden miljoenen internetgebruikers informatie aan hun websites toegevoegd als 'delen', 'knoppen', 'likes' 'netwerk blogs' RSS feeds, gelinkte video's op bijvoorbeeld youtube, slideshows op Flickr, Pinterest, Snapchat enzovoort. Dit heet SMO (Social media Optimization) Hoe meer we koppelen, verbinden, linken, gebruik maken van netwerkprofielen en sociale mediainstrumenten, hoe groter de kansen op een effectieve internet evangelisatie. Je hoeft geen grote bediening op te richten om op dit gebied actief te zijn.

Mat.28:19 Jezus zegt: Gaat dan heen, maakt al de volken tot mijn discipelen

De digitale snelweg is een begaanbare weg in onze tijd. Discipelen maken kun je alleen als je zelf discipel bent. Internet is bij uitstek een weg die iedereen kan bewandelen en beïnvloeden. Voorwaarde is een levend geloof in Jezus Christus een geloof dat Hij het door u kan doen. (Mt9:28) Via www.stichting-promise.nl proberen we op bescheiden wijze ook vorm aan te geven.

Dank voor uw gebeden en giften!

Gerard Feller

Colofon

Het blad "Promise" is een uitgave van stichting Promise en verschijnt 4 maal per jaar.

Het doel van de stichting is de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:

- Het toetsen van allerlei maatschappelijke en geestelijke stromingen en denkwijzen, vooral op medisch en sociaal gebied aan het Woord van God, de Bijbel.
- Het publiceren via het blad "Promise" van geschriften en of bijbelstudies met bovengenoemd doel, dit tevens via audiovisuele middelen aan een zo breed mogelijk publiek.

De stichting is interkerkelijk en heeft als grondslag, zich daarbij alleen te laten leiden door de Bijbel, waarvan ze gelooft dat dit het geïnspireerde Woord van God is en alleen onfeilbaar gezag heeft.

We geloven dat God deze wereld zo lief heeft, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft om onze straf op de zonde te dragen, opdat wij, indien we in Hem geloven eeuwig met Hem mogen leven en ook nu dagelijks Zijn aanwezigheid mogen ervaren. Door middel van diverse activiteiten van de stichting willen we deze boodschap uitdragen

Redactie

Gerard en Coby Feller, Oudewater
drs. W.J. Pijnacker Hordijk, Delft

Comité van aanbeveling

Ds. Orlando Bottenbley
Drs Martie Dieperink
Drs Bert Dorenbos
Drs MartienJan de Haan
Prof. dr. Ir. Henk Jochemsen
Dhr. Hans L.J. Keijzer
Prof.dr. Martjan Paul
Drs Chr. Steyn
Dhr. Teun Stortenbeker
Dhr Feike ter Velde
Ds dr. Paul J. Visser
Drs Jef de Vriese (België)
Drs Téó v.d. Weele
Dr. Jim Wilder (U.S.A.)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen is voor de auteur en/of de redactie

Vormgeving DUO-ontwerp, Utrecht

Druk Boom & v Ketel Verweij, Mijdrecht

ISSN: 1383-0295

verschijnt 4x per jaar

Abonnement: minimaal € 16,- per jaargang

St.Promise

Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater
Tel. 0348 - 563359
e-mail: info@stichting-promise.nl
internetpagina: www.stichting-promise.nl
IBAN ING: NL10INGB0004906197
BIC ING: INGBNL2A

IBAN Rabobank: NL58RABO03916.83.071

BIC Rabobank: RABONL2U

Voor België:

Abonnement: minimaal € 20,- per jaargang
IBAN: BE09000169299857
St.Promise
Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater
Nederland

Losse nummer € 4,-

9 771383 029001